



Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

Titel: Åben hvidbog om Danmark, EF og Europa : Debathæfte nr. 4

Ophav:

Ressourcetype:

Ressourcetype:

Oprindelsesdato: 1993

Emne:Partiprogram, partiprogrammer, program

Opstilling: DA-småtryk. Politik 8

Relateret:

Relateret:

Copyright: Billedet er muligvis beskyttet af loven om ophavsret

ÅBEN HVIDBOG OM DANMARK EF OG EUROPA

JuniBevægelsen

4

INDHOLD

Forord	4
Indledning	5
Samfundets udvikling og betydningen af Hvermands aktivitet inden for Arbejdets område	6
Kort fortælling om Arbejdets historie og betydning for Arbejdets udvikling	20
Arbejdets udvikling og betydning for Arbejdets udvikling	21
Arbejdets udvikling og betydning for Arbejdets udvikling	22
Kort om Arbejdets historie og betydning for Arbejdets udvikling	23
Kort om Arbejdets historie og betydning for Arbejdets udvikling	24

JuniBevægelsen

Åben Hvidbog om
Danmark, EF og Europa
Debathefte nr. 4, april 1993
Udgivet af: JuniBevægelsen
Nybrogade 18, 1203 København K
Redaktion: Den Åbne Hvidbogs redaktionsgruppe
Sats og Tryk: Notat Avisproduktion, tlf. 86 48 16 00

INDHOLD

Forord	s. 4
Indledning	s. 5
Suverænitet og internationalt samarbejde	
Danmarks suverænitet og EF-unionen	s. 6
<i>Af Kai Lemberg</i>	
Kan EF demokratiseres?	s. 28
<i>Af Aase Bak-Nielsen og Uffe Geertsen</i>	
Folkestyrets efterkrav	s. 31
<i>Af Ebbe Kløvedal Reich</i>	
Tilgængeligheden - om nordisk demokrati	s. 36
<i>Af Eva Bendix</i>	
Kort om forfatterne	s. 40

FORORD

Med dette hæfte består Junibevægelsens Åbne Hvidbog af fire debathæfter om Danmark, EF og Europa. Nummer 4 indeholder som de øvrige en række artikler, der lægger op til debat om situationen efter det danske nej til Maastricht-traktaten den 2. juni 1992.

Artiklerne udtrykker ikke JuniBevægelsens færdige mening og løsningsforslag. De er udtryk for de enkelte forfatteres synspunkter og vurderinger.

JuniBevægelsens Åbne Hvidbog fungerer som ramme om den debat, der er nødvendig for at finde en anden vej for Europæisk samarbejde end den snævre EF-Union. Den Åbne Hvidbog er åben på flere måder. Den åbner for debat og er åben for dem, der vil være med i debatten.

Vi har valgt denne form, fordi vi ikke synes, tiden er inde til færdige løsninger. Tværtimod kræver situationen i Europa tid til omtanke og overvejelse af, hvilke værdier fremtidens udvikling og samarbejde skal bygge på. Selvstyre, demokrati, åbenhed og venskab er nogle af dem. Det er dem, artiklerne i dette hæfte handler om.

Redaktionsgruppen:

Steen Clausen, Drude Dahlerup, Annie Haged, Else Hammerich, Christian Harlang, Kai Lemberg, Lise Lyck, Niels I. Meyer.

Som sekretær fungerer Martine Petrod.

København 26. februar 1993

Kommentarer og bidrag til debatten sendes til:

Den Åbne Hvidbogs redaktion

JuniBevægelsen

Nybrogade 18

1203 København K

OM INDHOLDET I DETTE HÆFTE

Danmarks nye regering har nu bestemt, at danskerne skal til ny folkeafstemning om EF-unionen den 18. maj, og Folketinget er gået i gang med at behandle det lovforslag, regeringen mener, vi skal stemme om. Det er stort set det samme som det, et flertal stemte nej til den 2. juni sidste år. Maastricht-traktaten, som vi skal stemme om, er helt den samme som for et år siden. Edinburgh-aftalen tilføjer nogle flere ord, men ændrer intet ved Maastricht-traktaten. Det, danskerne skal tage stilling til den 18. maj, er derfor helt det samme som i juni sidste år, nemlig: ønsker vi at være med i en overstatslig EF-Union eller tror vi, der er andre veje for Danmark og europæisk samarbejde?

Forfatterne til artiklerne i dette hæfte er ikke i tvivl. Det væsentlige er at bevare suveræniteten, retten til at bestemme selv og muligheden for at udbygge demokratiet, folkestyret som vi kender det i de nordiske lande. Og det kan ikke kombineres med en Union, hvis perspektiv er Europas Forenede Stater.

Kai Lemberg tager i sin artikel „Kan folkestyre og internationalt samarbejde forenes?“ udgangspunkt i, at internationalt samarbejde er nødvendigt og nyttigt, og at internationale hensyn i nogen tilfælde må gå forud for nationale. Men hvad er der så galt med suverænitetsafgivelse til EF-unionen, spørger Kai Lemberg. Han sammenligner medlemskabet af EF med Danmarks medlemskab af en række andre internationale samarbejdsorganisationer. EF er den eneste, der på alle områder indebærer mulighed for konflikt mellem folkelig politisk styring og organisationens myndighed, konkluderer Kai Lemberg. Det forhold ændrer Edinburgh-aftalen intet ved, påviser han.

Åse Bak-Nielsen og Uffe Geertsen stiller i deres artikel spørgsmålet: „Kan EF demokra-

tiseres?“ Kan en union med over 300 millioner mennesker med vidt forskellig historisk og kulturel baggrund, forskellige sprog, forskellige traditioner både folkeligt og administrativt fungere som demokrati? spørger de videre og mener nej. Det bureaukratiske Babelstårn, der ligger i EF-hovedkvarteret i Bruxelles, er totalt lukket land for de fleste. Kun lobbyister med mange penge bag sig har en chance for at hente fordele til egen virksomhed her. Det har intet med demokrati at gøre - og kan aldrig få det, selv med den bedste vilje af verden, mener forfatterne.

Ebbe Kløvedal Reichs artikel er gengivelsen af den tale han holdt for JuniBevægelsens landsmøde i november 1992. Den er altså skrevet før Edinburgh-aftalen og før Danmark fik ny regering. Men synspunkterne i artiklen er ikke forældede af den grund. Ebbe Kløvedal Reich beskæftiger sig blandt andet med venskabet i JuniBevægelsen. Vi er ikke blevet venner på grund af Maastricht-traktaten, skriver han. „Et venskab baseret på et simpelt nej til 300 siders juridisk og sproglig sur hakkelse og selvmodsigende pørevælling kan ikke få nogen lang levetid....Man er tættere ved sagens kerne, når man hæfter sig ved den begivenhed, der skabte venskabet. Folkeafstemningen 2. juni. Det var det danske folkestyre, der bragte os sammen. Vi brugte det, som vi var venner til, og sådan opdagede vi, at vi var det“.

Eva Bendix havde sammen med Kai Lemberg og Jens-Peter Bonde på Junibevægelsens vegne foretræde for Folketingets Markedsudvalg lige før ministrenes afrejse til Edinburgh. Det og en hel del mere om demokrati og nordiske værdier fortæller hun om i sin artikel „Tilgængeligheden - nordisk demokrati“.

DANMARKS SUVERÆNITET OG EF-UNIONEN

Kan folkestyre og internationalt samarbejde forenes?

Af Kai Lemberg

Fra unionstilhængere hører vi tit, at EF-unionens modstandere er nationalister, som går imod bindende internationalt samarbejde - og at det er meningsløst, for internationalt samarbejde er både nødvendigt og nyttigt, og bliver det mere og mere.

Anklagen er naturligvis uberettiget, for langt de fleste af os der stemte nej den 2. juni - og som vil gøre det igen den 18. maj - er netop internationalister, der siger „Ja til verden, ja til Europa, men nej til EF-unionen“. Og det er klart, at alt internationalt samarbejde ud over uforbindende deltagelse i konferencer o.l. kan indebære, at internationale hensyn i nogle tilfælde må gå forud for rent nationale interesser. Man kan altså ikke ubetinget afvise enhver form for afgivelse af national suverænitæt. Men hvad synes vi, der er galt ved suverænitætsafgivelse til EF-unionen?

Hvad ligger der i begrebet folkestyre?

Principielt ligger der heri, at den politiske magt legitimeres af folkets vilje. Den kan komme til udtryk som direkte demokrati ved folkets fremmøde på tinge eller torvet som i gamle, små samfund eller i nutiden som borgerdeltagelse og græsrodsdemokrati på lokalt plan eller folkeafstemninger på nationalt plan. Men det vi er mest vant til, er det repræsentative demokrati, hvor folkets vilje kommer til udtryk gennem stemmeretten: hele den voksne befolkning vælger ved frie og hemmelige valg repræsentanter til lovgivende forsamlinger, oftest grupperet i politiske partier. I Danmark er det repræsentative demokrati fastslået som landets politiske styreform i en række paragraffer i grundloven, først og fremmest §3 om magtdelingen mellem den lovgivende, den udøvende og den dømmende magt, og §15 om parlamentarismens princip: regeringen må ikke handle i modstrid med folketinget.

For at et folkestyre skal kunne fungere, så

det af borgerne opleves som legitimt, skal det være præget af åbenhed, nærhed (mellem borger og beslutningstager) og demokratiske beslutningsprocesser i lovgivning, administration og retspleje. Desuden regner vi de borgerlige frihedsrettigheder: tros-, tale-, trykke-, foramlings- og foreningsfrihed for afgørende elementer af vores folkestyre.

Disse betingelser for et velfungerende folkestyre er nogenlunde rimeligt opfyldt i Danmark, hvor vi i dette århundrede stort set har haft gode traditioner, selv om der er mangler - især når det gælder økonomisk demokrati - og det hænder, at nogle af folkestyrets processer knirker eller bliver tilsidesat.

Men folket er ikke homogent, især ikke økonomisk. Der er klasser og grupper med modstridende interesser. At styre dette kræver forhandlinger, kompromisser, afstemninger - der sommetider fører til majorisering og undertrykkelse af svage gruppers ønsker.

Hvad ligger der i begrebet internationalt samarbejde?

Der er talrige former for samvirke mellem personer, virksomheder og organisationer hen over grænser, især vedrørende handel, gods-transport, personrejser, uddannelse og forskning, produktion og service, investering og finansiering. Netop den mangfoldighed skaber basis for samarbejde mellem stater: om handelspolitik, transportpolitik, valutapolitik, beskatning, internationale lån, indvandringspolitik, mindretalsbeskyttelse, ulandsbistand, foreningsbekæmpelse, konfliktløsninger uden krig og meget andet.

En del er nedfældet i tosidede og flersidede aftaler, andet indgår i arbejdet i den mængde af internationale samarbejdsorganisationer, som er vokset frem, især i 2. halvdel af 1900-tallet.

Både det private og det mellemstatslige internationale samarbejde får stadig større omfang som følge af den stigende internationalisering inden for erhvervsliv, interesseorganisationer, politik, uddannelse, forskning og videnskab, turisme og transport. Det hænger også sammen med øget velstand i de rige lande, øget uddannelse, teknologiske fremskridt og fysiske transport- og kommunikationsanlæg. Det bevirker flere og geografisk videre rækkende økonomiske, kulturelle og personlige kontakter.

Denne artikel koncentrerer sig om internationalt samarbejde mellem stater gennem medlemskab af internationale organisationer.

Total national suverænitet forlignes ikke med vidtrækkende internationalt samarbejde

Internationalt samarbejde forudsætter en vis gensidig anerkendelse, forhandling til enighed eller afbøjning af synspunkter samt forskellige grader af afkald på suveræn beslutning og handling, afhængigt af samarbejdets art. Dvs. der må indføres andre hensyn end de umiddelbare hensyn til folket i eget land.

Derved kan der opstå spændinger og konflikter mellem et lands umiddelbare interesser (som de regerende partier, herskende klasser osv. formulerer dem) og det internationale samarbejdes krav. I mange tilfælde er disse spændinger og konflikter dog mest på kort sigt, idet landets accept af udenlandske samarbejdskrav på længere sigt indebærer nationale fordele eller modydelser fra modparten.

Danmark er medlem af et stort antal internationale samarbejdsorganisationer.

Først og fremmest af FN og de mange institutioner i tilknytning dertil som FN's Europakommission ECE i Geneve, Den mellemfolkelige Domstol i Haag, Verdenssundhedsorganisationen WHO, landbrugsinstitutionen FAO,

Havretskonventionen, UNESCO, UNICEF osv.

Andre eksempler er Verdensbanken (International Bank for Reconstruction and Development), dens udviklingsagentur IDA samt Den internationale Valutafond IMF.

Dertil kommer bl.a.:

General Agreement for Trades and Traffic, GATT-aftalerne om vilkår for international handel.

Verdenspostunionen.

Den internationale Jernbaneunion UIC.

Den internationale Arbejdsorganisation ILO i Geneve.

Røde Kors.

De rige landes økonomiske samarbejdsorganisation OECD i Paris.

Forsvarsunionen NATO i Bruxelles.

På europæisk plan kan nævnes EF, Europarådet (ER) og sikkerhedsorganisationen CSCE, på nordisk plan Nordisk Råd (NR).

	Hvilke emner kan blive konfliktområder mellem det nationale folkestyre og det organiserede internationale samarbejde ?	International organisation med mulig konflikt
1	Modstrid mellem Grundloven og de internationale forpligtelser	EF
2	Dansk lov (og ret) underordnes internationale love (og domme), som har forrang	EF
3	Spec: suverænitetsafgivelser på definerede områder: a. Monetær politik og valutapolitik b. Økonomisk politik iøvrigt c. Erhvervs politik: landbrug, fiskeri, industri, handel d. Arbejdsmarkedspolitik e. Uddannelsespolitik m.v. f. Kulturpolitik g. Forskning og teknologi h. Miljøpolitik i. Folkesundhed j. Forbrugerbeskyttelse k. Transportpolitik l. U-landsstøtte m. Udenrigs- og sikkerhedspolitik n. Forsvarspolitik, fælles forsvar o. Retlige og politimæssige anliggender p. Beskyttelse af menneskerettigheder	EF, FN:IMF EF, (OECD) EF, GATT, FN:havret, FAO EF, ILO EF, ER, NR EF, ER, NR, FN EF, NATO, div. vidensk. org. EF, FN, OECD EF, FN:WHO EF EF, ECE, FN:ICAO(luff.) EF, FN EF, FN, NATO, CSCE EF(WEU), NATO EF, Interpol EF, FN, ER
4	Suverænitetsafgivelse i ubestemt omfang	EF
5	Traktatlige bindinger på tværs af nationale særinteresser	Næsten alle
6	Pligt til at afholde udgifter (kontingent, støtte til andre medlemmer m.v.)	Alle, især EF, NATO, FN
7	Kontroversielle politiske grundmål	EF, OECD
8	Risiko for at blive nedstemt eller dømt	EF, FN, ER, GATT
9	Andre lande kan stemme på Danmarks vegne i andre internationale organer	EF
10	Risiko for at blive inddraget i ufredelige internationale konflikter	EF, NATO, FN
11	Store medlemslandes politiske dominans over små	EF, FN, NATO, (OECD)
12	Store medlemslandes sproglige (evt. også kulturelle) dominans	EF, FN, OECD, NATO
13	Lukkede og hemmelige beslutningsprocedurer	EF, NATO
14	Centralistisk bureaukrati	EF, (FN?)
15	Funktionstømning af danske demokratiske institutioner	EF

I de fleste internationale organisationer er faren for sådanne konflikter minimal. Alle er forbundet med en form for medlemsudgifter, der gerne er meget beskedne, og næsten alle kan komme på tværs af en erhvervsgruppes særinteresser, men yderst sjældent i vitalt omfang. Og det modvirkes af ønskværdige bindinger af andre medlemslande. Selv for de mange grene af FN er Danmarks medlemskab kun forbundet med beskedne suverænitetsafgivelser, der af befolkningen som helhed opleves som rimelige og ufarlige. Kun ét medlemskab rummer principielt konfliktmuligheder på alle de opregnede punkter: EF eller rettere den EF-union som Maastricht-traktaten fastlægger rammerne for, hvorved den går langt ud over Rom-traktatens rammer. Der er derfor grund til nærmere at gennemgå netop de suverænitetsmæssige konfliktmuligheder ved medlemskab af EF-unionen.

Konfliktelementerne mellem det danske folkestyres suverænitet og Maastricht-traktatens EF-union

Et dansk unionsmedlemskab på Maastricht-traktatens betingelser rummer mulige konflikter inden for alle de punkter der er opregnet i den foranstående liste. Men de er ikke alle lige omfattende, væsentlige eller farlige. Jeg skal derfor gennemgå dem enkeltvis og samtidig angive, hvor i unionstraktaten kravene om suverænitetsafgivelse er indeholdt.

I den sammenhæng skal det nævnes, at for mange af emnerne er suverænitetsafgivelsen ikke en automatisk følge af medlemskabet, men **betinget af dansk accept i Ministerrådet**, nemlig for de beslutninger, der kræver enstemmighed. Nogle jurister hævder, at dette ikke er suverænitetsafgivelse i folkeretlig/statsretlig forstand, fordi det hver gang sker på frivilligt grundlag. De regner det kun for suverænitetsafgivelse, hvis Danmark **gennem selve tiltrædelsesakten** overlader grundlovsmæssige rettigheder for rigets myndigheder (Folketing, regering, domstole) til EF-unionen. Det handler Grundlovens §20 om, som lyder således:

§20 Stk.1. Beføjelser, som efter denne grundlov tilkommer rigets myndigheder, kan ved

lov i nærmere bestemt omfang overlades til mellemfolkelige myndigheder, der er oprettet ved gensidig overenskomst med andre stater til fremme af mellemfolkelig retsorden og samarbejde.

Stk.2. Til vedtagelse af lovforslag herom kræves et flertal på fem sjettedele af folketingets medlemmer. Opnås et sådant flertal ikke, men dog det til vedtagelse af almindelige lovforslag nødvendige flertal, og opretholder regeringen forslaget, forelægges det folketingsvælgerne til godkendelse eller forkastelse efter de for folkeafstemninger i §42 fastsatte regler.

Som man ser, stiller §20 4 betingelser for suverænitetsoverdragelse med 5/6 flertal i folketinget eller folkeafstemning:

- 1) Det skal ske ved lov: Dette formelle kriterium var opfyldt ved folkeafstemningen i juni 92;
- 2) Det skal være „i nærmere bestemt omfang“: Kun formalistiske jurist-embedsmænd kan i fuld alvor mene, at overførelse af 80-90% af al dansk lovgivning har et nærmere bestemt omfang, blot fordi traktaten indeholder en endeløs opremsning af områder der overføres eller kan overføres;
- 3) Det skal ske „til mellemfolkelige myndigheder“: Jamen, er en union af forbunds-karakter en mellemfolkelig myndighed (som FN, Europarådet eller Nordisk Råd)? I så fald var også Sovjetunionen og Jugoslavien og fremdeles USA mellemfolkelige myndigheder;
- 4) „oprettet ved gensidig overenskomst med andre stater...“ etc.: Dette formelle kriterium var opfyldt.

Til unionstilhængernes argument om, at der ikke er tale om suverænitetsafgivelse ved de bestemmelser der kræver enighed i Rådet, må man svare for det første, at det i mange tilfælde vil være så som så med frivilligheden, fordi den pågældende danske minister vil være under svært pres fra flertallet, evt. alle de andre landes ministre. En erklæring knyttet til traktaten udtaler udtrykkeligt om afstemninger i forbindelse med den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik:

„Konferencen er enig om, at medlemstaterne m.h.t. rådsaftaler der kræver enstemmig-

hed, i videst muligt omfang undgår at hindre en enstemmig afgørelse, hvis der foreligger et kvalificeret flertal for denne afgørelse".

Men selv hvis en ministers tiltrædelse af en beslutning, der indebærer suverænitetsoverdragelse, virkelig er frivillig, er dette lidet beroligende med f.eks. en udenrigsminister, der er begejstret unionstilhænger, og et folketing hvis overvejende flertal har demonstreret sit ønske om fuldt unionsmedlemskab. Dvs. fra et folkeligt synspunkt er de folkeretlige og statsretlige ræsonnementer formalistiske bortforklaringer af sagens reale indhold: beslutninger der tilkommer Folketing og regering (evt. danske domstole), bliver mod folkets i juni 92 udtrykte vilje overdraget til EF-unionen.

Vender vi nu tilbage til skemaet side 8 for at undersøge, hvilke bestemmelser i Maastricht-traktaten, der rummer suverænitetsoverdragelse - hvadenten det er automatisk eller betinget af ministeraccept, demokratisk acceptabel eller grundlovsstridig, så kan man i skematisk form tale om suverænitetsoverdragelser eller, om man vil, afkald på folkelig kontrol med styringen, på de områder og i kraft af de anførte artikler eller mere generelle eller gennemgående bestemmelser, som er vist i skema 2. For kortheds skyld anvender jeg betegnelsen suverænitetsoverdragelse om enhver form for udtynding af folkestyret.

(Anvendte forkortelser i skema 2, ECB = EF-Unionens centralbank; ESCB = EF-unionens centralbanksystem; AVS-konventionen: Lomé-aftalerne med lande i Afrika, Vestindien og Stillehavet.)

Har Edinburgh-forliget elimineret disse konfliktelementer mellem dansk suverænitet og et unionsmedlemskab „med danske undtagelser“?

EF-topmødet i Edinburgh 11.-12.12.92 vedtog bl.a. dokumentet „Danmark og den Europæiske Union“, som ifølge den danske regering og de 7 partier (oprindeligt S, R og SF) bag det såkaldte „Nationale Kompromis“ (der blev indgået og af regeringen accepteret uden folkelig debat) lever op til alle de danske betingelser for at lade de øvrige medlemslande gå videre i unionsprocessen. Holder det for en

nærmere analyse af muligt suverænitetstab i et unionsmedlemskab på Edinburgh-aftalens betingelser?

Allerførst må man nøje skelne mellem forskellige dele af Edinburgh-aftalerne. Det samlede dokument hedder „Formandskabets konklusioner“ og består af følgende dele:

Del A. Med betragtninger og hensigtserklæringer om Ratifikationsprocessen, Nærhed (subsidiaritet), Åbenhed og gennemsækelighed, Nye medlemsstaters tiltrædelse, GATT, Fremme af økonomisk opsving, Det Indre Marked, Fri bevægelighed for personer, Retlige og indre anliggender, Migration, EF-Parlamentets størrelse (18 flere til Tyskland, 46 flere til de andre store lande, 1 mere til enkelte mindre lande - ingen til Danmark), og Institutionernes hjemsted.

Nogle af emnerne er uddybet i bilag, især Nærhed og Åbenhed. Herom senere.

Del B. „Danmark og den Europæiske Union“. Det er den vigtigste for denne artikels formål, og den danske presse har næsten kun behandlet den mere indgående. Den vender jeg tilbage til.

Del C. „Fællesskabets fremtidige finansiering“, også kaldet Delors II-pakken. Den gennemgår Unionens forskellige typer af udgifter og diskuterer deres mulige finansieringsformer, herunder strukturfonde og den nye Samhørighedsfonde til de 4 fattigste lande.

Del D. Om „Forbindelserne udadtil“, som kommer næsten hele verden rundt og især uddyber den jugoslaviske situation. Den handler ikke om optagelse af nye medlemmer.

Det for Danmark afgørende dokument er som sagt *Del B*. Og det består igen af 4 forskellige papirer med hver sin karakter. Ingen af dem er imidlertid traktattekst, og ingen er protokoller med fuld traktatmæssig gyldighed. De 4 bestanddele er:

- 1) Indledende og opsummerende topmøde-udtalelse
- 2) Afgørelse (decision) truffet af de 12 stats- og regeringschefer om 4 emner.
- 3) Erklæringer (declarations) fra Det Europæiske Råd. Indholdet er forklaringer af, hvad der står i Maastricht-traktaten, samt konstatering af, at Danmark afstår fra at

- udøve formandsskab i alle sager, der involverer forsvarsområdet.
- 4) Ensidige erklæringer (unilateral declarations) fra Danmark om den danske ratifikationslov, som er meddelt de andre 11 lande, som munder ud i en sluterklæring om, at Maastricht-traktatens mål om „de 4 emner“ er uanfægtede. De er ikke forpligtet heraf.

Det konkrete indhold af Edinburgh-aftalens forskellige dele:

ad 1. Udtalelsen opregner de 4 emner, Danmark har anset for særlig vigtige:

- Den forsvarspolitiske dimension,
- ØMU's 3. fase,
- Unionsborgerskab,
- Retligt og politimæssigt (Home Affairs) samarbejde,

og i fortsættelse heraf:

- Åbenhed og gennemsækelighed i beslutningsprocessen,
- Effektiv anvendelse af subsidiaritetsprincippet,
- Fremme af samarbejde om at bekæmpe arbejdsløshed.

Desuden fastslår den indledende udtalelse, at de i afgørelsen (nr. 2) og de fælles erklæringer (nr. 3) angivne særlige ordninger, som er i fuld overensstemmelse med Maastricht-traktaten, alene gælder Danmark og ikke noget andet nuværende eller kommende medlemsland.

ad 2. De 12 stats- og regeringschefers afgørelse fastslår indledningsvis, at Danmark har rejst nogle ønsker vedr. Maastricht-traktaten, men ikke har i sinde at hindre andre lande i at gå videre i unionsprocessen.

- Om *unionsborgerskab* fastslås det blot, at det på ingen måde erstatter nationalt statsborgerskab. Dette er en ren konstatering, som intet ændrer i traktaten.
- Om den *økonomisk-monetære union*, ØMU'en, nævnes det, at Danmark allerede i en protokol til traktaten tog forbehold om evt. ikke-deltagelse, og at Danmark nu har meddelt, at man ikke deltager i 3. fase. Dette ændrer intet ved traktaten, men udskifter det danske forbehold med et nej (på linie med det nej UK allerede meddelte i en tilsvarende proto-

kol til Maastricht-traktaten). Danmark vil således ikke deltage i den fælles mønt, det fælles centralbanksystem og den fælles monetære politik i den 3. fase. Derimod fastslås det, at Danmark fuldt ud deltager i ØMU's 2. fase, herunder alle forberedelserne til 3. fase.

- Om *forsvarspolitik* fastslås det, at intet i traktaten forpligter Danmark til medlemskab i den Vesteuropæiske Union (WEU), og at Danmark følgelig ikke deltager i udarbejdelse og gennemførelse af beslutninger og handlinger på forsvarsområdet. Dette er en konstatering og ændrer intet i traktaten.
- Om *juridiske og politimæssige spørgsmål* er Afgørelsens fulde ordlyd: „Danmark vil deltage fuldt ud i samarbejde om retlige og politimæssige spørgsmål (Justice and Home Affairs) på grundlag af bestemmelserne i afsnit VI i (Maastricht-)traktaten om den Europæiske Union“. Dette afviser, at der skulle gælde nogen særordning for Danmark.
- Et afsluttende afsnit siger, at ovennævnte ordninger træder i kraft samtidig med traktaten, og at deres varighed bestemmes af traktatens Art. Q: for ubegrænset tid, samt Art. N, stk. 2: genforhandling 1996 på en regeringskonference. Dvs. både Maastricht-traktaten og de danske ordninger skal genforhandles til den tid.
- Den anden afsluttende bestemmelse går ud på, at Danmark til enhver tid kan meddele, at landet ikke længere ønsker de omtalte særordninger. Hvorvidt denne omgøring kan gennemføres af regeringen, af et almindeligt folketingsflertal eller efter reglerne i Grundlovens §20 (5/6 af folketinget eller flertal + folkeafstemning) angår ikke EF, men er et indre dansk anliggende. Folketinget har besluttet, at en eventuel omgøring skal ske efter Grundlovens §20.

Sammenfattende kan det siges, at den eneste reale ændring i forhold til Maastricht-traktaten og dens protokoller ligger i sektion B om ØMU's 3. fase. Her ændres ikke Maastricht-traktaten, men den danske protokol som tog forbehold mht. 3. fase pga. muligheden for, at en folkeafstemning kunne føre til, at Danmark (ligesom Storbritannien) siger fra. Dette kan

siges at mindske risikoen - men ikke fjerne den - for at Danmark underkastes de talrige suverænitetsindskrænkninger der er omtalt i suverænitetskemaet, punkt 1, 2 og 3 a og b, men berører ikke resten.

Det øvrige indhold af „Afgørelsen“ ændrer hverken Maastricht-traktaten eller nogen af dens protokoller for Danmark, men er af rent forklarende karakter - eller afvisende.

ad 3 *Det Europæiske Råds Erklæringer* er af juridisk svagere orden; de forklarer meningen med nogle traktatbestemmelser:

Det erklæres således om social- og arbejdsmarkedspolitik, forbrugerbeskyttelse og miljøbeskyttelse, at Maastricht-traktaten og den særlige arbejdsmarkedstraktat mellem de 11 lande ikke forhindrer noget medlemsland i at opretholde eller indføre strengere beskyttelsesregler, forudsat at de er forenelige med traktaten, dvs. ikke er konkurrenceforvridende. Det kan enhver i forvejen læse i Maastricht-traktatens art. 118A, der taler om fælles minimumsforskrifter), i de 11's traktat art. 2, stk. 5, i Maastricht-traktatens art. 129A, stk. 3, og i dens art. 130T, som siger ordret det samme. Heri ligger ingen ændringer for Danmark af Maastricht-traktaten.

Desuden udtales det, at Maastricht-traktaten tillader ethvert medlemsland at føre sin egen politik mht. indkomstfordeling og forbedringer af den sociale standard. Dette fremgår allerede af, at Maastricht-traktaten ikke indeholder bestemmelser om disse emner, og ændrer således intet i traktaten for Danmark.

Endelig udtales, at Danmark afstår fra sin formandsposition i EF-unionen ved behandling af sager inden for forsvarsområdet. Det er en logisk følge af, at Danmark ikke deltager i forsvarssamarbejdet.

Sammenfattende indeholder Det Europæiske Råds „Erklæringer“ intet, der ændrer Maastricht-traktaten for Danmark.

ad 4. *Ensidige erklæringer fra Danmark* vedr. den kommende danske lov om ratifikation af Maastricht-traktaten. De øvrige medlemslande er gjort bekendt med dem („take notice of“), men er naturligvis ikke bundet af dem.

- *Erklæringen om unionsborgerskab* er meget

udførlig. Den betyder, at intet i traktaten forpligter medlemslandene til at skabe unionsborgerskab på linie med statsborgerskab (men den hindrer det heller ikke), og ingen borger fra andre medlemslande får ret til dansk statsborgerskab eller rettigheder og pligter m.v. knyttet hertil. Valgret til kommunale råd har de allerede, og de vil få det til valg til EF-parlamentet. Det påpeges endvidere, at styrkelse eller udbygning af unionsborgerskab kun kan vedtages enstemmigt af Rådet (Art. 8E), hvilket for Danmark i tilfælde af suverænitetsafgivelse vil kræve tilslutning fra 5/6 af Folketinget eller over 1/2 + folkeafstemning. Alt dette fremgår allerede af Maastricht-traktaten.

- *Erklæring om retlige og politimæssige anliggender* fremhæver, at anvendelse af visumregler i Art. 100C i traktatens afsnit VI om retlige og politimæssige anliggender (Art. K.1-K.6) kræver enstemmighed i Rådet samt vedtagelse i hver medlemsstat, dvs. for Danmark vil kræve 5/6 af Folketinget eller over 1/2 + folkeafstemning. Også dette er alene en forklaring af, hvad Maastricht-traktaten allerede siger.

Slutserklæringen i Danmarks ensidige erklæringer („Final Declaration“) siger, at alt det foregående er svar på resultatet af den danske folkeafstemning 2. juni 1992 og tilføjer, at „for Danmarks vedkommende skal Maastricht-traktatens målsætninger, nævnt i sektion A-D i Decision-delen (stats- og regeringschefernes Afgørelse, „forstås på baggrund af disse dokumenter, som er forenelige med traktaten og ikke sætter spørgsmålstegn ved dens målsætninger“. Formuleringen er ulden; men det er svært eller umuligt at opfatte den som en anerkendelse af, at Danmark på disse 4 områder har sat sig uden for unionens målsætning om „processen hen imod en stadig snævrere union mellem de europæiske folk...“ (Art. A) eller „de yderligere skridt ... der skal tages for at fremme den europæiske integration“ (præambelen). Efter min opfattelse er der tværtimod tale om en afvisning af at sætte sig uden for denne proces, selv på de 4 fremhævede „undtagelsesområder“.

Den samlede konklusion om Maastricht-traktatens forenelighed med det danske folkestyre

må derfor blive, at den på en meget lang række specificerede områder samt med en åbning til ubestemt omfang (Rom-traktatens uændrede art. 235) begrænser Danmarks suverænitet ved at overføre myndighed fra især Folketinget og regeringen, men også danske domstole og Danmarks Nationalbank til EF-unionens centrale organer: Rådet, Kommissionen, Centralbanksystemet og EF-Domstolen, som alle er uden folkeligt mandat og uden ansvar over for de berørte befolkninger.

Edinburgh-aftalens „Afgørelse“ (ad 2 foran) er politisk bindende for de 12 regeringer og muligvis folkeretligt bindende; men ifølge udtalelser af John Major og Douglas Hurd er den næppe EF-retligt bindende over for EF-Domstolen. Den har ikke ubegrænset varighed, men vil blive genforhandlet i 1996. Den anfægter ikke Maastricht-traktatens grundlæggende mål om stadig tættere integration, og den er udtrykkeligt lukket for alle andre lande end Danmark.

De 12's „Erklæringer“ (ad 3 foran) er udelukkende forklarende, og de „Ensidige erklæringer“ (ad 4 foran) står alene for Danmarks regering.

Den absolut manglende imødekommelse af de danske ønsker udtrykt i det såkaldte „Nationale kompromis“ og derfra overført til regeringens „Danmark i Europa“ kan ikke udtrykkes klarere og mere skånselsløst, end kansler *Helmut Kohl* gjorde det i en artikel i *London Financial Times d. 4. januar 1993*, hvori han skrev:

„at the recent Edinburgh summit... the leaders of the European Community expressed their sympathy for Denmark's special reservations, but decided not to change the Maastricht treaty. Reopening negotiations was not, and is not, on our agenda. In Edinburgh we therefore could go no further than to clarify the relevant treaty clauses to respond to the main Danish concerns. This purely declaratory „decision“ neither changes nor complements the treaty, and therefore does not require ratification by member states.“

Der kunne ikke rettes op på dette ved at stramme vendingerne eller tilføje noget der gled ud i Edinburgh, i udformning af *den danske ratifikationslov* - for den bliver jo kun underskrevet af Danmark og kan iøvrigt ikke tillade sig at afvige fra Edinburgh-teksterne.

Det må således fastslås, at de svækkelser af det danske folkestyre, som er indeholdt i Maastricht-traktaten, overhovedet ikke er ændret ved Edinburgh-papiret om „Danmark og den Europæiske Union“.

Endelig vil jeg vende tilbage til *Del A i formandskabets konklusioner i Edinburgh*. Den indeholder hverken „Afgørelser“ eller „Erklæringer“, men alene uddybende fortolkninger og forklaringer, ikke specielt om Danmark, men om en række generelle spørgsmål, hvoraf 2 har en vis relevans for denne artikels problemstilling om suverænitetsafgivelse:

Mest relevant er det lange bilag 1 om „Nærhed“ (*subsidiaritet*) i Maastricht-traktatens Art. 3B. Det fastslår, at

„Nærhedsprincippet vedrører ikke og kan ikke drage de beføjelser i tvivl, der er tillagt Det Europæiske Fællesskab i Traktaten som fortolket af Domstolen.“

De generelle bestemmelser i Maastricht-traktaten skal overholdes, herunder kravet om „at opretholde gældende fællesskabsregler fuldt ud“, og nærhedsprincippet „berører ikke fællesskabsrettens forrang“ og heller ikke Unionens ret til at „tilvejebringe(r) de nødvendige midler for at nå sine mål og gennemføre sin politik“.

Hvis Unionen i medfør af nærhedsprincippet ikke kan handle, „er medlemsstaterne stadig forpligtet til i deres handling at overholde de generelle bestemmelser i (Rom)traktatens art. 5“, som siger, at de skal „sikre opfyldelsen af de forpligtelser, som følger af denne traktat, eller af retsakter foretaget af Fællesskabets institutioner...“. Og det tilføjes: „Nærhedsprincippet kan ikke anses for at have direkte virkning; Domstolen fører imidlertid tilsyn med „dets fortolkning og overholdelse“. Det påpeges også, at „Jo mere specifik en traktatbestemmelser er, jo mindre mulighed er der for at anvende nærhedsprincippet“, og „gennemførelsen og håndhævelsen af fællesskabsret-

ten, konkurrencepolitikken og beskyttelsen af Fællesskabets midler... berøres ikke af Art. 3B.

Først efter denne stribe af vidtrækkende begrænsninger af nærhedsprincippet når papiret frem til en definition af, hvornår nærhedsprincippet kan anvendes, og det begynder også negativt ved at citere Art. 3B for, at princippet „finder ikke anvendelse på områder, der hører ind under Fællesskabets enekompetence“. På øvrige områder er Fællesskabet berettiget til at handle, når „målene for den påtænkte handling ikke i tilstrækkelig grad kan nås af medlemsstaterne, og at de derfor bedre kan nås ved en handling fra Fællesskabets side“.

Og hvem afgør så, om målene „bedre kan nås“ ved beslutning i Unionen end ved at medlemslandene selv beslutter? *Det afgør unionsmyndighedernes centrale institutioner - ikke medlemslandene.* De er afskåret fra at sige Tak, det ordner vi selv. I stedet får de lov til at handle, hvis unionens institutioner ikke finder, at „handlingens omfang eller virkninger“ giver klare fordele ved handling på fællesskabsplan, dvs. medlemslandene må handle, hvis det drejer sig om tilstrækkelig små eller mindre væsentlige spørgsmål set med Unionens øjne. Indenfor det område skal der være „størst mulig råderum for nationale beslutninger“.

Hvad angår suveræniteten for medlemslande af EF-Unionen er der således ikke tale om, at Maastricht-traktatens talrige krav om at overføre beslutningsret fra nationalt plan til EF-plan „udhules“ eller mildnes af en anvendelse af „nærhedsprincippet“, så medlemslandene alligevel beholder det meste af styringen hos deres egne parlamenter og regeringer. Forholdet er i stedet det, at EF-myndighederne er blevet klar over, at en fortsat udførlig detailstyring af agurkens krumning, zoologiske havers indretning, digitale kortdistanceradioers radiofrekvenser og sammenlignende reklamer vil drukne Kommissionen og beslaglægge kræfter, som de hellere vil koncentrere om håndfast styring af de overordnede mål om økonomisk politik, udenrigspolitik, retlig samordning osv.

Mere periferisk berører bilag 2 til del A i Edinburgh-papirerne spørgsmål vedr. suveræniteten. Det handler om *Åbenhed* og indskræn-

ker sig til Rådets arbejde. Man kan sige, at med en vidtgående åbenhed og offentlighed i EF-institutionerne, modsat den hidtidige næsten totale lukkethed og hemmelighed om beslutningsprocesserne, ville det danske folkestyre få bedre mulighed for at gennemskue beslutningsprocesserne og derfor en (usikker) chance for at påvirke dem via danske ministre i Rådet. Men hvad der reelt kom ud af dette punkt var, at Rådets formandskab kan beslutte visse „åbne orienterende debatter om arbejdsprogrammer“ og indledende debatter om væsentlige spørgsmål, hvis Rådet enstemmigt beslutter det. Offentlig adgang til sådanne debatter vil få form af TV-udsendelser. Belgien har allerede tilkendegivet at man er imod en sådan offentlighed.

Desuden skal resultater af formelle afstemninger i Rådet offentliggøres, og der skal udsendes mere information til offentligheden. Dette vil blive taget op til genovervejelse i 1994.

På dette område er indrømmelserne til danske ønsker minimale og vil næppe i væsentligt omfang forbedre det danske folkestyres muligheder for kontrol og indgriben.

Sammenfattende konklusion om EF-Unionen og det danske folkestyre

EF er den eneste af de internationale institutioner Danmark er medlem af, som på alle de områder, der er analyseret i skemaet, bilag 1, rummer konfliktmuligheder mellem folkelig politisk styring gennem Folketing, dansk regering og danske domstole på den ene side og den internationale organisations myndigheder på den anden side. Andre internationale medlemskaber, som FN, GATT, OECD, Europarådet, Nordisk Råd m.fl., kræver også, at Danmark afstår fra fuld suveræniteten på alle områder, men for deres vedkommende i langt mindre omfang. Det hænger sammen med, at kun EF stiler mod en aldrig afsluttet, stadig snævrere sammenslutning mellem medlemslandene, og at kun EF kan lovgive hen over hovedet på Folketinget, og at EF-retten har forrang over danske domme, love og Grundloven.

Allerede medlemskabet af EF på Romtraktatens vilkår rummer betydelige afgivelser af politisk beslutningsret; men ved Maastricht-

traktatens omdannelse af EF til en egentlig union, hvis mål er forbundsstaten, forøges afgivelsen af den politiske styring fra danske demokratiske institutioner til EF's ikke folkevalgte institutioner af regeringspolitikere, bureaukrater og finanseksperter i betydeligt omfang. Den hidtidige vetoret (enstemmighed) afløses som overvejende hovedregel af kvalificeret majoritet, ØMU'en overtager gradvis al økonomisk politik, udenrigspolitisk og forsvarspolitisk skal Unionen tale med 1 stemme og gøre sig gældende som stormagt, og desuden skal der ske en samordning på næsten alle områder. Desuden skal medlemslandene optræde samlet i andre internationale organisationer og i vidt omfang repræsenteres af EF-Unionens formandsskab. Intet af dette indhold er ændret ved Edinburgh-aftalerne, som med Kohls ord udelukkende er forklaringer (til det tungtfattende Danmark) af, hvad Maastricht-taktaten siger.

SKEMA 2: Suverænitetsoverdragelser eller afkald på styring under folkelig kontrol indeholdt i Maastricht-traktaten

Emnegruppe	Suverænitetsoverdragelsens karakter	Artikler el. afsnit i Maastricht-traktaten, evt. Rom-traktaten eller EF-Domstolen
1 Konflikt med Grundloven	EF-unionens overtagelse af omfattende lovgivende magt i ubestemt omfang, dens sammenblanding af lovgivende, udøvende og dømmende magt og dens overtagelse af eneretten til pengeudstedelse rummer suverænitetsafgivelse i forhold til Grundlovens §20 stk.3. om magtdelingen, §12 om den udøvende magt, §26 om pengeudstedelse („slå mønt“), §41 om behandling af lovforslag, og §62 om retsplejens adskillelse fra forvaltningen.	Præambelen og Art. A: „stadig snævrere sammenslutning“ Art. 105A: ESCB's eneret til pengeudstedelse Art. 108A: ECB-forordninger Art. 189: EF-love i øvrigt samt Art. 104C: Unionens kontrol over finansloven.
2 Danske love underordnes EF-love	EF-love gør evt. modstridende indhold af danske love ugyldigt, enten ved at være almengyldige og umiddelbart bindende for borgerne i medlemsstaterne (forordninger) eller ved at tvinge folketinget til at gennemføre dem (direktiver) ved at give dem dansk lovform. Tilsvarende gør EF-domme danske domme og love med modstridende indhold ugyldige fremover.	Art. 104C om Finansloven Art. 108A om ESCB-love Art. 189 samt 189 B og C om øvrige EF-love (Rådet, Kommissionen og evt. Parlamentet i samrådsprocedure) EF-Domstolens praksis

Emnegruppe	Suverænitetsoverdragelsens karakter	Artikler el. afsnit i Maastricht-traktaten, evt. Rom-traktaten eller EF-Domstolen
<p>3. Specificerede suverænitetsafgivelser a-p:</p>		
<p>3 a. Monetær politik og valutapolitik</p>	<p>I ØMU's 3. fase uigenkaldelig fastlåsning af medlemslandenes indbyrdes valutakurser, afskaffelse af kronen og etablering af ECU som eneste EF-valuta. ESCB overtager al bestemmelse over valutapolitik m.v.</p>	<p>Art. B, 1. pind: „fælles valuta“. Hele afsnittet om den monetære politik d.v.s. Art. 105-109M, herunder særlig: Art. 105,2: „Formulere og gennemføre Fællesskabets monetære politik“, „besidde og forvalte medlemslandenes officielle valutaeserver“ Art. 107: ECB's totale uafhængighed Art. 108A: ECB's lovgivende magt Art. 109,1 og 2: valutakurser over for 3. lande Art. 109G og 109L,4: Uigenkaldelig fastlåsning af indbyrdes valutakurser. ECU erstatter alle nationale valutaer</p>
<p>3 b. Økonomisk politik iøvrigt</p>	<p>EF's udbygning af den økonomiske politik til en økonomisk og monetær union ØMU med bl.a. fælles centralbanksystem og fælles valuta, fælles rentepolitik, stram finanspolitik, prisstabilitet som dominerende mål, harmonisering af afgifter og visse skatter mm., krav om medlemslandenes budgetdisciplin.</p>	<p>Art. 3A: Snæver samordning af økonomiske politikker, fælles mål herfor Art. 73B: Forbud mod at hindre frie kapitalbevægelser og -betalinger Art. 99: Skatteharmonisering Art. 100: Harmonisering af love og administrative bestemmelser vedr. Indre Marked Art. 103: Overordn. retningslinier for medlemslandenes og Fællesskabets økonomiske politikker, jfr. 109E,4 Art. 104C: Medlemslandenes budgetdisciplin Art. 109J: Konvergenskriterier for medlemslandenes økonomiske politikker, baseret på prisstabilitet og stramme finanser Art. 130A-130E: EF's regionalpolitik med strukturfonde og en ny Samhørighedsfond (Cohesion Fund)</p>

Emnegruppe	Suverænitetsoverdragelsens karakter	Artikler el. afsnit i Maastricht-traktaten, evt. Rom-traktaten eller EF-Domstolen
<p>3 c. Erhvervs-politik: Landbrug, fiskeri, handel og industri</p>	<p>EF's fælles politik på en række erhvervsområder. Ny og udvidet regionalpolitik.</p>	<p>For landbrug og fiskeri: Romtraktaten - Industri: Art. 130 - Handel, herunder toldunionen: Romtraktaten, Det Indre Markeds åbne grænser samt Art. 113 og 115 om den fælles handelspolitik.</p>
<p>3 d. Arbejds-markedspolitik</p>	<p>EF's oprettelse af en Europæisk Socialfond til fremme af arbejdskraftens mobilitet og tilpasning til produktionsændringer m.v.</p> <p>Særaftale mellem 11 lande (12 minus UK) om en række forhold på arbejdsmarkedet, som Rådet kan beslutte om.</p>	<p>Art. 118A,2 om minimumsforskrifter. Art. 123 om den Europæiske Socialfond.</p> <p>Art. 1-7 i „Aftale om social- og arbejdsmarkedspolitikken“ (NB: omfatter ikke socialpolitik) mellem 11 lande, idet UK ikke deltager. Rådet kan beslutte ved kvalificeret flertal eller for visse spørgsmål enstemmigt.</p>
<p>3 e. Uddannelses-politik m.v.</p>	<p>Udvidelse af rammerne for EF's beføjelser på uddannelsesområdet fra faglige uddannelser til uddannelse i almindelighed, fra folkeskolen til og med akademiske uddannelser.</p>	<p>Art. 126 om målene for uddannelses-samarbejde: „den europæiske dimension“, mobilitet og udveksling m.v. Art. 127 om procedure: kvalificeret flertal, evt. med samrådsprocedure med EF-parlamentet.</p>
<p>3 f. Kulturpolitik</p>	<p>Introduktion af kulturpolitik som nyt politikområde for EF-unionen.</p>	<p>Art. 128 om Fællesskabets kulturpolitiske mål, samarbejde med 3. lande og procedure: enstemmighed, ingen harmonisering. Art. 92,3 nyt litra d: kulturstøtte må ikke være konkurrenceforvridende.</p>
<p>3 g. Forskning og teknologi</p>	<p>Udvidelse af Rom-traktatens rammer for EF's indsatser for forskning og teknologi.</p>	<p>Art. 130I om rammeprogrammer og særprogrammer.</p>

Emnegruppe	Suverænitetsoverdragelsens karakter	Artikler el. afsnit i Maastricht-traktaten, evt. Rom-traktaten eller EF-Domstolen
<p>3 h. Miljøpolitik</p>	<p>Overgang fra generel enstemmigheds-procedure i Rådet om miljøspørgsmål til kombination af enstemmighed og kvalificeret flertal. Indføjelser af regionale og globale miljøproblemers løsning som yderligere mål. Fremhævelse af harmonisering, men med „beskyttelsesklausele“ om foreløbige nationale foranstaltninger.</p>	<p>Art. 130R om mål: skal også løse regionale og globale miljøproblemer. Art. 130R, 2.stk.: harmonisering med beskyttelsesklausele. Art. 130S: kvalificeret flertal i Rådet som hovedregel (delvis med samråds-procedure med EF-Parlamentet) med specificerede undtagelser, hvor enstemmighed kræves. Art. 130T: mulighed for strengere nationale bestemmelser, hvis de ikke strider mod traktaten.</p>
<p>3 i. Folkesundhed</p>	<p>Introduktion af folkesundhed som nyt politikområde for EF-unionen.</p>	<p>Art. 129: samordning af medlemslandenes sundhedspolitik, kvalificeret flertal i Rådet med samrådsprocedure, ingen harmonisering.</p>
<p>3 j. Forbrugerbeskyttelse</p>	<p>Introduktion af forbrugerbeskyttelse som nyt politikområde for EF-unionen.</p>	<p>Art. 129A: „beskytte forbrugernes sundhed, sikkerhed og økonomiske interesser“. Kvalificeret flertal i Rådet med samrådsprocedure. Mulighed for strengere nationale bestemmelser, hvis de ikke strider mod traktaten.</p>
<p>3 k. Transportpolitik (og delvis energipolitik)</p>	<p>Udvidelse af Rom-traktatens bestemmelser om EF's beføjelser på området: Transportsikkerhed tilføjet som mål + nyt afsnit om Transeuropæiske Net.</p>	<p>Art. 75: Trafiksikkerhed tilføjet som mål Art. 129B-D: Fællesskabet bidrager til transeuropæiske net inden for transport, kommunikation og energiinfrastruktur. Medlemslandene samordner deres politik. Kvalificeret flertal i Rådet med samrådsprocedure. Den pågældende stat skal godkende.</p>
<p>3 l. U-landsstøtte</p>	<p>Nyt afsnit om udviklingssamarbejde (berører ikke AVS-konventionen med tidligere koloniområder m.v.).</p>	<p>Art. 130X: Samordning af medlemslandenes udviklingspolitik, samråd om bistandsprogrammer. Kvalificeret flertal i Rådet med samrådsprocedure</p>

Emnegruppe	Suverænitetsoverdragelsens karakter	Artikler el. afsnit i Maastricht-traktaten, evt. Rom-traktaten eller EF-Domstolen
<p>3 m. Udenrigs- og sikkerheds-politik</p>	<p>Introduktion af fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik som nyt område for EF.</p>	<p>Præamblen Art. J.1: Unionens fælles politik dækker alle områder af udenrigs- og sikkerhedspolitikken. „Medlemsstaterne støtter aktivt og uforbeholdent Unionens udenrigs- og sikkerhedspolitik ...“ Art. J.2: „... og drager omsorg for, at deres nationale politik er i overensstemmelse med de fælles holdninger“, „og samordner deres optræden i internationale organisationer og konferencer“. Art. J.3: Fælles aktioner vedtages af Det Europæiske Råd, og Rådet, som „definerer de spørgsmål om hvilke der skal træffes afgørelse med kvalificeret flertal“. Afgørelserne forpligter medlemslandene. Art. J.5: Formandsskabet i Rådet repræsenterer Unionen i disse spørgsmål. Art. J.8: Bortset fra fælles aktioner og procedurespørgsmål træffer Rådet enstemmige afgørelser.</p>
<p>3 n. Forsvarspolitik og fælles forsvar</p>	<p>Som tilhører til udenrigs- og sikkerhedspolitikken introduceres en fælles forsvarspolitik og med tiden et fælles forsvar.</p>	<p>Art. J.4,1: „Den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik omfatter alle spørgsmål vedr. Den Europæiske Unions sikkerhed, herunder udfordringen på langt sigt af en fælles forsvarspolitik, som med tiden vil kunne føre til et fælles forsvar“. Art. J.4,2: Den Vesteuropæiske Union (WEU) „udgør en integrerende del af udviklingen af Den Europæiske Union“; den udarbejder og iværksætter Unionens forsvarsmæssige afgørelser og aktioner. Forsvarsspørgsmål omfattes ikke af kvalificeret flertals-procedure.</p>

Emnegruppe	Suverænitetsoverdragelsens karakter	Artikler el. afsnit i Maastricht-traktaten, evt. Rom-traktaten eller EF-Domstolen
<p>3 o. Retlige og indre (politimæssige) anliggender</p>	<p>„Retlige og indre anliggender“ introduceres som nyt politikområde for EF-unionen.</p>	<p>Art. K.1: Dette politikområde omfatter:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Asylpolitik - Personers passage af EF's ydre grænser - Indvandringspolitik - Bekæmpelse af narkotikamisbrug - Bekæmpelse af international svig - Civilretligt samarbejde - Strafferetligt samarbejde - Toldsamarbejde - Politisamarbejde om bekæmpelse af terrorisme, narkotikahandel, grov international kriminalitet. Oprettelse af et Europol. <p>Art. K.3: Rådet kan fastlægge fælles holdninger, vedtage fælles aktioner og udarbejde konventioner. Gennemførelsesforanstaltninger vedtages med kvalificeret flertal, mens:</p> <p>Art. K.4: andre vedtagelser er enstemmige.</p> <p>Art. K.5: Medlemsstaterne skal i internationale organisationer og konferencer udtrykke de fælles holdninger.</p> <p>Art. K.9: Rådet kan enstemmigt beslutte visumregler på de i art. K.1 nævnte områder og beslutter afstemningsregler herom.</p>
<p>3 p. Beskyttelse af menneskerettigheder</p>	<p>Respekt for menneskerettigheder nævnes, men uden særlige bestemmelser herom.</p>	<p>Præambelen generelt Art. F.2 generelt Art. 130U om u-lande Art. J.1 som et mål for udenrigs- og sikkerhedspolitik Art. K.2 om flygtninges retsstilling</p>

Emnegruppe	Suverænitetsoverdragelsens karakter	Artikler el. afsnit i Maastricht-traktaten, evt. Rom-traktaten eller EF-Domstolen
4. Suverænitetsafgivelse i ubestemt omfang	Maastricht-traktatens uoverskueligt mangfoldige politikområder, der i større eller mindre omfang overtages af EF-unionen. Rådets muligheder på en række områder for enstemmigt at vedtage, at der skal gælde kvalificerede flertalsafgørelser.	Traktaten som helhed Rådet kan udvide EF-unionens kompetenceområde til områder uden hjemmel i traktaten. Rom-traktaten Art. 235 (som er opretholdt): „Såfremt en handling fra Fællesskabets side viser sig påkrævet for at virkeliggøre et af Fællesskabets mål“, men traktaten ikke giver hjemmel til den, „udfærdiger Rådet på forslag af Kommissionen og efter ... udtalelse fra Europa-parlamentet med enstemmighed passende forskrifter herfor“.
5. Traktatbindinger på tværs af nationale særinteresser	Kan omfatte forskellige områder inden for erhvervs politik, arbejdsmarkedspolitik, miljøpolitik, forbrugerbeskyttelse m.v.	Flere traktatafsnit rummer muligheder for mindre tungtvejende konflikter af den art. Rådet kan på Kommissionens forslag omlægge og reducere landbrugstilskud, fiskerikvoter mm. samt medlemsbidrag.
6. Pligt til at afholde udgifter	Afgift som medlemsstat: Den „ydre told“ (fra tredie-lande) + en procentdel af momsen. Evt. introduceres afgift efter BNP pr. indbygger el. lignende (omvendt modtages landbrugsstøtte m.v.). Forudsætning om rige medlemslandes betaling til fattige medlemslande gennem strukturfonde/regionalfond og den nye Samhørighedsfond.	Art. F3,3.stk.: „Unionen tilvejebringer de nødvendige midler for at nå sine mål og gennemføre sin politik“. Afsnittet om „Økonomisk og Social Samhørighed“, Art. 130A-130E.

Emnegruppe	Suverænitetsoverdragelsens karakter	Artikler el. afsnit i Maastricht-traktaten, evt. Rom-traktaten eller EF-Domstolen
<p>7. Kontroversielle politiske grundmål</p>	<p>Højt prioriterede (delvis modstridende) politiske mål i Danmark (med en vægtfordeling afhængig af politisk holdning): økonomisk vækst, høj beskæftigelse, miljø- og økologihensyn, decentralisering, åbenhed, kollektive arbejdsoverenskomster, solidarisk social sikring.</p> <p>Højt prioriterede (delvis modstridende) politiske mål med EF-unionen: stadig snævrere integration, økonomisk vækst som helt dominerende mål, gennem åben markedsøkonomi med fri konkurrence (indadtil, men beskyttelse udadtil), centralt styret protektionisme for landbrug m.m., central styring af harmonisering, fri bevægelighed, prisstabilitet, stramme offentlige budgetter, monetaristisk pengepolitik, magtposition i verden. I anden række hensyn til miljø, arbejdsmiljø, sundhed, forbrugere, beskæftigelse m.v. samt regional udlig- ning.</p>	<p>Præambelen og Art. 2: generel op- remsning Art. A: „Hen imod en stadig snævre- re union...“ („af føderal karakter“ blev slettet til allersidst) Art. 3 „Fri bevægelighed for varer, personer, tjenesteydelser og kapital mellem medlemsstaterne“. Sikring mod konkurrencefordrejning, styrkel- se af konkurrenceevne. Art. 3A: Åben markedsøkonomi med fri konkurrence, fælles valuta, pris- stabilitet. „Stabile priser, sunde of- fentlige finanser og monetære vilkår og en holdbar betalingsbalance“. Art. 54, stk.2: fri etableringsret. Art. 99: harmonisering af afgifter m.v. Art. 100: tilnærmelse af love og ad- ministrative bestemmelser Art. 104C: „Medlemsstaterne skal undgå uforholdsmæssigt store offent- lige underskud“ (straffebestemmelser herimod). Art. 105: Prisstabilitet i „åben mar- kedsøkonomi med fri konkurrence, som fremmer en effektiv ressourceal- lokering“ Art. 109J: Økonomisk konvergens. „Højt niveau“ tilstræbes for beskæfti- gelse (aftalen mellem de 11, Art. 1), for uddannelse (Art. 126), for fol- kesundhed (Art. 129), for forbruger- beskyttelse (Art. 129A), for miljø (Art. 130R) Art. 130A og 130C: Formindske re- gionale forskelle, udjævne regionale uligheder. Art. J.1: Beskyttelse af Unionens vær- dier, sikkerhed, fred, demokrati, men- neskerettigheder, etc. Art. K.1: Den frie bevægelighed for personer.</p>

8.
Risiko for at
blive nedstemt
eller dømt

Danske ønsker og standpunkter kan nedstemmes i Rådet, der som hovedregel i Maastricht-traktaten træffer afgørelser ved kvalificeret flertal.

Desuden kan EF-Domstolen underkende danske love, administrative afgørelser, offentlige licitationer m.m.

9.
Andre lande
kan stemme
på Danmarks
vegne i andre
internationale
organer

Andre lande kan stemme på Danmarks vegne i internationale organer, eller Danmark er forpligtet til at udtale alene Unionens fælles holdninger.

Alle de artikler, hvor Råds-afgørelser sker ved kvalificeret flertal, med eller uden samrådsprocedure efter Art. 189B eller 189C. Det går gennem hele traktaten.

Art. 171: medlemsstater skal gennemføre foranstaltninger til dommens opfyldelse (ellers betale beløb eller tvangsbøde).

Art. 180: om tvister vedr. medlemsstater og nationale centralbankers forpligtelser over for Den Europæiske Investeringsbank.

Art. 109, stk.3-4: EF-unionens aftaler med andre stater el. internationale organisationer om monetære spørgsmål eller valutaordninger forhandles af Rådet, der med kvalificeret flertal fastlægger Fællesskabets holdning.

Art. 113, st.3: Rådet bemyndiger Kommissionen til at føre forhandlinger med stater eller internationale organisationer om den fælles handelspolitik.

Art. 130X, stk.1: „Fællesskabet og medlemsstaterne samordner deres politik m.h.t. udviklingssamarbejde og fører samråd om deres bistandsprogrammer, herunder i internationale organisationer og på internationale konferencer“.

Art J.1, stk.4: „Medlemsstaterne støtter aktivt og uforbeholdent Unionens udenrigs- og sikkerhedspolitik“ og „afstår fra enhver modstridende handling“.

Art. J.2, stk.3: „Medlemsstaterne samordner deres optræden i internationale organisationer og på internationale konferencer...“.

Art. J.4, stk.2: WEU udarbejder og iværksætter Unionens afgørelser og aktioner på forsvarsområdet.

Art. J.5: „Formandsskabet repræsenterer Unionen i anliggender vedr. den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik“.

Art. K.5: „Medlemsstaterne udtaler sig i internationale organisationer og under internationale konferencer ... i overensstemmelse med de fælles holdninger...“ (om retlige og politimæssige forhold).

Emnegruppe	Suverænitetsoverdragelsens karakter	Artikler el. afsnit i Maastricht-traktaten, evt. Rom-traktaten eller EF-Domstolen
<p>10. Risiko for at blive inddraget i ufredelige internationale konflikter</p>	<p>EF-unionens fælles udenrigs- og sikkerheds- og forsvarspolitik gennem WEU omfatter bl.a. uspecificerede „fælles aktioner“, som forpligter medlemslandene, herunder evt. „out of area“, dvs. uden for Unionens område.</p>	<p>Art. J.3,2: Ved Rådets vedtagelse af fælles aktioner i udenrigs- og sikkerhedspolitikken defineres det, hvilke spørgsmål der skal afgøres med kvalificeret flertal.</p> <p>Art. J.3,4: „Fælles aktioner forpligter medlemslandene i deres stillingtagen og handlinger“.</p> <p>Art. J.4. stk.1 fastslår, at den på langt sigt fælles forsvarspolitik „vil kunne føre til et fælles forsvar“.</p>
<p>11. Store medlemslandes politiske dominans over små</p>	<p>I realiteten er det åbenlyst, at EF's største og mest magtfulde medlemslandes indflydelse rækker langt ud over deres formelle indflydelse i Kommissionen og Rådet m.v. Det gælder især Tyskland og Frankrig, men også England og tildels Italien og Spanien.</p>	<p>Dette ligger principielt uden for traktatteksterne, hvor store lande er underrepræsenteret i EF-unionens organer, regnet efter folketal.</p> <p>Men selv med dette „handicap“ giver de formelle stemmeregler de store lande sikkerhed for, at enighed mellem 3 store lande, f.eks. Frankrig, Tyskland og Italien, udgør klart mere end de 23 stemmer, der kan hindre vedtagelse ved kvalificeret majoritet.</p>
<p>12. Store medlemslandes sproglige dominans (evt. kulturelle)</p>	<p>Principielt skal alle dokumenter foreligge på alle medlemslandes sprog, alle kan tale på eget sprog, og ved møder der er simultan oversættelse til alle sprogene, men i praksis kniber det at klare rettidige oversættelser til de små landes sprog - og (næsten) alle dokumenter affattes i originaludgaven på fransk eller engelsk.</p>	<p>Også dette ligger naturligvis uden for traktatens tekst.</p>

Emnegruppe	Suverænitetsoverdragelsens karakter	Artikler el. afsnit i Maastricht-traktaten, evt. Rom-traktaten eller EF-Domstolen
<p>13. Lukkede og hemmelige beslutnings-procedurer</p>	<p>Såvel Rådets møder og dets vedtagelser af forordninger, direktiver m.v. som Kommissionens lovforberende og opfølgende arbejde samt administration er lukket for offentligheden, og papirerne oftest hemmeligstemplede. Stemmeafgivningen i Kommission og Råd oplyses ikke. Der er ingen regler om offentlighed i forvaltningen og ingen lægmandsdeltagelse i EF-Domstolen eller dens foreslåede nye 1. instans.</p>	<p>Pointen er her netop fraværet af bestemmelser i Maastricht-traktaten om åbenhed og offentlighed.</p>
<p>14. Centralistisk bureaukrati</p>	<p>Der er koncentreret en meget stor ekspertise og magt i Kommissionen, dens 23 generaldirektorater og dens talrige forvaltningskomiteer. Maastricht-traktatens subsidiaritetsprincip giver ingen reel decentralisering, idet beslutninger om afgørelse på unionsniveau eller nationalt niveau træffes af unionsmyndigheden, dvs. centralt. Traditionen er, at Kommissionen udfærdiger uhyre detaljerede direktiver om alle mulige emner, ned til de mindste detaljer.</p>	<p>Art. B nævner subsidiaritetsprincippet, mens Art. 3B definerer det og afgrænser det: For områder som ikke hører under Unionens enekompetence, „handler Fællesskabet ... kun hvis og i det omfang målene for den påtænkte handling ikke i tilstrækkelig grad kan opfyldes af medlemsstaterne og derfor, pga. den påtænkte handlingers omfang eller virkninger, bedre kan gennemføres på Fællesskabsplan“, dvs. Kommissionen, Rådet eller Centralbanksystemet afgør, om de selv vil beslutte, eller sagen er tilstrækkelig lille eller uvæsentlig til at afgørelsen kan overlades til medlemslandene.</p>

Emnegruppe	Suverænitetsoverdragelsens karakter	Artikler el. afsnit i Maastricht-traktaten, evt. Rom-traktaten eller EF-Domstolen
<p>15. Funktions-tømning af danske demokratiske institutioner</p>	<p>Jo flere emner der overgår til central unionsstyring, specielt de mange nye EF-politikker, og jo mere detaljerede EF's direktiver m.v. udformes, desto færre og mindre opgaver bliver tilbage til reel beslutning i Folketinget, regering og dens centraladministration, og Nationalbanken. Folketinget skal ved lov gennemføre direktiver (modsat forordninger, som har umiddelbar gyldighed), men kan hverken afvise eller ændre dem.</p> <p>Ved en fælles udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik bliver væsentlige dele af udenrigsministeriet (især ambassader) overflødige, evt. senere dele af forsvarsministeriet.</p> <p>Evt. vil det retlige og politimæssige samarbejde indskrænke Justitsministeriets område.</p>	<p>Dette går på langs gennem hele Maastricht-traktaten; for ØMU'en især i afsnittene om den økonomiske politik (Art. 102A-104C) og den monetære politik (Art. 105-109 og Art. 109E-109M).</p> <p>For de „nye politikker“ gælder især Art. 126-130 samt aftalen mellem de 11 lande om arbejdsmarkedet.</p> <p>Udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik indeholdes i Art. J-J.11.</p> <p>Rets- og politisamarbejdet i Art. K-K9.</p>
<p>16. Faren for at blive undergivet stærke lobbykræfter fra det internationale erhvervsliv</p>	<p>Dansk politik er undergivet visse lobbykræfter på nationalt plan fra private virksomheder, erhvervsorganisationer, fagbevægelse, grundejere og lejerbevægelser, ideelle bevægelser m.m., der tildels trækker i modsatte retninger.</p> <p>På EF-niveau har sådanne lobbyer væsentligt større økonomisk og politisk magt og går mere ensidigt i retning af at pleje magtfulde erhvervsinteresser. Der er således et nært samarbejde mellem Kommissionen og de multinationale koncerners lobby Round Table of European Industrialists, som mest virker i det skjulte.</p>	<p>Maastricht-traktaten indeholder naturligvis ingen artikler om lobbyvirksomhed, som jo ikke er en del af det formelle styringssystem i EF-unionen.</p>

KAN EF DEMOKRATISERES?

„Det demokratiske underskud i EF er som begreb erkendt af alle, også af dem „nede i EF“. Og alle siger, der bør gøres noget ved det. Man så hører enigheden op. Skyldes det, at man alligevel ikke er interesseret i forandring, eller skyldes det, at man aldeles ikke er enige om, hvad demokrati er for noget?

Af Aase Bak-Nielsen og Uffe Geertsen

Hvad er demokrati?

Mange opfatter demokrati som lig med flertalsstyre, men flertalsstyre kan jo være flertalsdiktatur - eller lig med parlamentarisme, men et parlament kan godt være valgt på udemokratisk vis.

Demokrati betyder folkestyre, altså at det er landets ligeberettigede borgere, der styrer. Gerne gennem repræsentanter, blot de er valgt ved demokratiske metoder, har en god kontakt til vælgerne og deltager i en levende kritik og debat.

Nogle anser folkeafstemninger for den højeste form for demokrati. Men hvis sådanne afstemninger resulterer i, at et lille flertal kuer et stort mindretal, så er det ikke demokrati.

Derfor må forståelsen bl.a. udvides til, at demokrati har man kun dér, hvor mindretallet også har ret. Hvor det er den stærkes pligt at sørge for, at også den svage får sin ret.

Folkeafstemninger med mulighed for kun at stemme ja eller nej kan i sjældne tilfælde være nødvendige. Men da må der kræves et solidt flertal for en ændring.

I lovgivningsarbejdet er forarbejdet uhyre vigtigt. I et ordentligt demokrati inddrages de berørte i forberedningsprocessen. Når det gælder et lands styre, er hele befolkningen „de berørte“. Derved opnår man, at alle relevante oplysninger kommer frem, og det er så politikernes opgave at finde et resultat, som størsteparten kan godtage.

Demokrati kræver en høj moral af sine ledere!

Store enheder fremmer ikke demokratiet

Blandt nej-sigerne til unionen, var der nogle, der sagde, at de ville sige ja, hvis EF blev demokratiseret.

Men vil en union med over 300 millioner mennesker med vidt forskellig historisk og kulturel baggrund, forskellige sprog, forskellige traditioner både folkeligt og administrativt overhovedet fungere som et demokrati?

Enhver erfaring siger, at jo større en enhed bliver, jo vanskeligere bliver den at overskue for den enkelte deltager. Store afstande svækker ansvarsfølelsen, skaber mistillid og ligegyldighed. Derved fristes lederne nemt til magtmisbrug og manipulation, og de økonomisk og organisatorisk stærkeste befolkningsgrupper, firmaer og finansgrupper fristes til at udnytte situationen og skaffe sig indflydelse og fordele gennem lobbyvirksomhed.

Det er det, der forlængst er i gang i det nuværende EF. En unionsopbygning vil kun forværre den slags udemokratiske tilstande.

„Jamen, vi vil give EF-parlamentet mere magt - det består jo af folkevalgte og er et demokratisk forum“, bliver der sagt som „fortrøstning“.

Selv om EF-parlamentet skulle få lovgivningsmagt, ville det ikke kunne skabe og sikre den folkelige debat om lovgivningsarbejdet, som er nødvendig som baggrund for vedtagelserne.

Og en uafvendelig konsekvens af, at mere lovgivning bliver lagt i EF-parlamentet, vil være, at Folketinget i samme grad mister sin lovgivningsmagt. En flytning af lovgivning fra Christiansborg til Bruxelles vil gøre vores demokratiske grundspætning „**intet over og intet ved siden af Folketinget**“ til en tom flokskel.

Selvom EF-parlamentarikerne er valgt på demokratisk vis og repræsenterer nationalstatens befolkning, er de i deres arbejde „langt hjemmefra“. De forholdsvis få parlamentarikere (16 for Danmarks vedkommende) kan let

miste følingen med samfundslivet i hjemlandet. Faren for først og fremmest at blive „EF-politikere“ er stor.

Dertil kommer, at det allerede i dag opleves, at en stemme fra et stort EF-land vægter mere end en fra et lille land. Når de store lande har lavet forhåndsftaler, er det ret enkelt at presse et lille land til enten at tie eller at samtykke.

Godkendelse af et magtfuldt EF-parlament vil være godkendelse af en forbundsstat, hvor magten er flyttet fra folket til storkoncerner via lobbyisme. Det er det modsatte af det samarbejde mellem frie stater med selvstændige parlamenter, som JuniBevægelsen ønsker.

EF-parlamentet er i virkeligheden et illusionsnummer i forsøget på at optræde som et værn for demokrati. Men så længe det findes ønsker JuniBevægelsen at vælge repræsentanter dertil. Dels for at de skal synliggøre unionsmodstanden i Danmark, dels for at de skal bringe oplysninger hjem fra det alt for lukkede system i Bruxelles.

I Danmark er det et ganske naturligt led i folkestyret, at ethvert folketingsmedlem kan fremsætte lovforslag - ethvert lovforslag offentliggøres og kan læses på landets biblioteker - enhver borger kan henvende sig personligt eller skriftligt til ministrene eller folketingsmedlemmerne, ligesom der foregår en livlig politisk debat i landets aviser og andre medier.

En sammenhængende folkelig debat fra Skagen til Sicilien er af indlysende grunde umulig. En sådan debat kan kun foregå inden for et overskueligt område, hvor alle forstår ikke blot samme sprog, men også samme begreber og udtryk.

Vi er så heldige i Danmark at leve i et overskueligt samfund både kulturelt og sprogligt. Og dog er der mennesker her, der føler afstanden til Christiansborg rigeligt stort.

Det bureaukratiske Babelstårn, der ligger i EF-hovedkvarteret i Bruxelles, er totalt lukket land for de fleste. Kun lobbyister med mange penge bag sig har en chance for at hente fordele til egen virksomhed her - og det bliver altså på andres bekostning.

Det har intet med demokratiet at gøre - og

kan aldrig få det, selv med den bedste vilje af verden.

Demokrati kræver borgernes deltagelse og ansvar. Vi ved fra de meget store lande, der kalder sig demokratier, at mange mennesker dér helt har opgivet at tage del. Stemmeprocenten ved valgene er ofte under 50. Det samme gælder allerede nu ved flere af valgene til EF-parlamentet, både i Danmark og andre lande.

En meget stor del af vælgerne kan ikke forbinde EF med deres egen hverdag - de orker ikke at sætte sig ind i alt det vanskelige stof - og for sent opdager de, at EF-lovgivningen alligevel på utallige måder griber ind i deres nære liv.

„Smalle“ afstemningsresultater

I den aktuelle situation har vi i Danmark et problem, fordi der var næsten lige mange ja- og nej-stemmer ved folkeafstemningen 2. juni. Vi glæder os over flertals-nej'et, men det er ikke meningen, at 50,7% skal underkue 49,3% af vælgerne.

Lovforslaget om EF-unionen **faldt** ved afstemningen i folketinget. Det opnåede ikke tilslutning fra det krævede flertal på 5/6 af tingets medlemmer.

En så alvorlig sag som suverænitetsafgivelse burde kun kunne gennemføres, hvis en folkeafstemning tilsvarende giver ja fra et stort flertal af vælgerne.

Et så „smalt“ resultat, som der opnåedes ved afstemningerne i Danmark og i Frankrig, burde fortælle politikerne, at de har leveret dårligt arbejde, så om igen, helt forfra!

Det efterfølgende „nationale kompromis“ blev sammenskrevet bag lukkede døre. Heller ikke det blev skabt på grundlag af en folkelig debat, og der er ikke dækning for betegnelsen „nationalt“.

Et andet fundament for det europæiske samarbejde

Det nødvendige europæiske samarbejde må opbygges på et helt andet fundament for at få tilslutning fra størsteparten af ikke blot danskerne, men også af befolkningerne i de andre lande.

Derfor må alle de lande, der vil være med, give sig tid til grundige forhandlinger både på politisk plan og på det folkelige - og tid til frugtbart samarbejde mellem politikerne og de folkelige organisationer. Derefter kan der givetvis opbygges friere samarbejdsformer på kryds og tværs af grænserne, så de, der har fælles problemer, løser dem i fællesskab. Nogle problemer vedrører hele Europa, ja hele verden. Andre vedrører færre lande i forskellige konstellationer. Mange spørgsmål bør i stigende grad løses af FN. Andre af „Den europæiske Sikkerheds- og Samarbejdskonference“ (CSCE, Helsinki processen) eller Europarådet. Disse to institutioner omfatter i modsætning til EF alle lande i Europa. Aftaler om mindste regler vedrørende miljø, arbejdsmiljø, beskyttelse mod lønmæssig og social dumping må indgås mellem alle europæiske lande. Ligeledes må problemerne angående flygtninge og indvandrere løses i fællesskab af lan-

dene, hvorfra mennesker flygter, og dem hvortil de kommer. Det er ikke noget, EF skal „ordne“ for de andre, men de rige EF-lande bør selvfølgelig ofre mest på solidaritetens alter.

De institutioner, der er nødvendige for samarbejdet, skal og kan fungere demokratisk inden for deres rammer. Dvs. med åbenhed i forhandlingerne, offentlighed i forvaltningen og i ligeværdighed mellem parterne. På den måde kan demokratiet lykkes i et mere frit samarbejde mellem demokratiske lande i gensidig respekt for fællesopgaverne og for de forskelle, som er en rigdom og inspirationskilde.

Og det er noget helt andet end en union, hvis mål er en forbunds-storstat med overstatslige myndigheder og afmægtige borgere.

Som Hal Kock sagde, så bygger demokrati på oplysning, samtale og samarbejde - i ligeværdighed.

Demokrati er ikke en tilstand, men en proces, der skal arbejdes med hver dag for at leve.

FOLKESTYRETS EFTERKRAV

Nedenstående tale blev holdt ved JuniBevægelsens landsmøde i november 1992.

Af Ebbe Kløvedal Reich

Kære venner!

For et halvt år siden var der ingen af os, der anede, at vi skulle sidde her og være venner.

Nåja, nogle af os var det jo i forvejen, og vi var i hvert fald allesammen meningsfæller i en politisk kamp, som de fleste af os var nogenlunde sikre på, at vi tabte.

Men vi vandt - i hvert fald det første slag - og det var så overraskende, berusende, forvirrende og faretruende, at vi var nødt til at blive venner i en helvedes fart.

Nu er der så, langsomt, omstændeligt, forvirret og hemmelighedsfuldt, ved at blive bygget op til det næste slag.

Inden det skal udkæmpes er det op til os at bestemme os til, hvad vores venskab bygger på - og hvor tæt det er.

Lad os slå fast med det samme, at vores venskab ikke bygger på det nationale kompromis.

Den måde, regeringen omgås dette kompromis kommer mere og mere til at ligne den teltholders, som Jonathan Swift (ham med Gullivers rejser) engang i 1700-tallet så på en skotsk markedsplads. Han stod foran et kæmpe stort telt og råbte.

„Løs billet og kom indenfor!“ råbte han. „Herinde i teltet står den største, tungeste elefant i verden - undtagen den selv!“

Teltet var naturligvis tomt. Teltholderens ord var ikke en dårlig vittighed, men korrekt markedsføring. I dag står de borgerlige EF-politikere uden for deres langtidsholdbare telt og råber nøjagtigt det samme.

Alligevel er vi mange tillidsfulde danskere, der har løst billet. Vi ved jo, at teltet ikke er tomt. Muligvis står verdens største elefant ikke derinde. Men Nyrup og Holger K. står der i hvert fald. Og dem kan man så forhåbentlig få en fornuftig sludder med.

Vi er ikke blevet venner på grund af det nationale kompromis. Men jeg vil gå videre end det. Vi er heller ikke blevet det på grund af

Maastricht-trataten. Heller ikke på afvisningen af den. Et venskab baseret på et simpelt nej til 300 siders juridisk og sproglig sur hakelse og selvmodsigende pærevælling kan ikke få nogen lang levetid. Så er det trods alt mere stabilt at bygge på gedigent sand.

Maastricht var kun anledningen.

Man er tættere ved sagens kerne, når man hæfter sig ved den begivenhed, der skabte venskabet. Folkeafstemningen 2. juni. Det var det danske folkestyre, der bragte os sammen. Vi brugte det, som vi var venner til, og sådan opdagede vi, at vi var det.

Vores grundlag er det danske folkestyre.

Ikke fordi det er en hel speciel og uforlignelig form for demokrati. Faktisk er folkestyret jo i dyb krise. Så dyb, at man virkelig skal holde af det for at gide forsvare det, for det har lange udsigter med at få det levende og sundt igen.

Set fra en vis vinkel er det nationale kompromis jo et af krisens vigtigste symptomer. Så dant som regeringens vigtigste motiv til at indgå det var at lave noget, der var uldent nok til at kunne fortolkes på mange måder - og alligevel ikke mere uldent, end at det kunne standse den offentlige debat og den frie meningsdannelse.

Men ligegyldigt hvor affældigt folkestyret ser ud og opfører sig, rokker det ikke ved, at det er den form for demokrati, som vi danskere har ansvar for.

Det er vi enige om. Så enige, at vi er blevet venner af det.

Men når det er sagt, skal det straks siges, at det er med det danske folkestyre, som det er med alle andre forsøg inden for frihed, lighed og broderskab: man kan ikke ønske det for sig selv, hvis man ikke samtidig ønsker noget lignende for alle andre mennesker. At kæmpe for sin egen frihed uden at kæmpe for andres frihed er vejen til tyranni, udbytning og ensomhed.

Derfor er det mest præcise at sige, at vores grundlag er folkestyret. Det danske, det europæiske - i sidste instans det globale.

Det skorter ikke på profetiske dommedagsrøster mod demokratiet i denne tid. Efter folkeafstemningen var der et helt kobbel kloge samfundsdebattører, der i munden på hinanden påpegede, at folkeafstemninger har fanden skabt, for det er ikke til at være sikker på, hvordan de ender, ligegyldigt hvor mange propagandamillioner man poster i dem for at blive helt sikker. Derfor bør de afskaffes, jo før jo hellere.

Og i sidste uge havde Politiken - der ligesom alle andre større nyhedsmedier har trådt afmægtigt vande i et halvt år på grund af det nationale kompromis og deres naturgivne underdanighed - indkaldt den meget verdensberømte tyske filosof Hans Georg Gadamer, til at sige, at han ikke nærrede nogen tiltro til demokratiet. „Det vil blive stadig mindre grupper, som bestemmer. Man må håbe, at filosofisk eftertanke har en plads i denne elite.“

Det er da idealistisk af den gamle mand (han er 92), at han orker at kæmpe faglig kamp for sine fretidige kolleger. Ligesom jurister, økonomer, teknologer, erhvervsledere og andre gridske, selv gode magtgrupper og deres lobbyister gør det. Blæse være med demokratiet - det er bare en særlig fisefornem udgave af janteloven, tænker de allesammen for tiden. Det vigtigste er, at der sidder fornuftige og veluddannede folk som os selv med ved bordet, når sagerne afgøres udemokratisk, bureaukratisk og autoritært.

Det er denne herskende filosofi, der er vores farligste fjende. Hvadenten den ytrer sig i Danmark, i EF eller andre steder.

Farlig er den navnlig, fordi hele Europa står midt i en storstilet politisk og økonomisk forvandlingsproces. Hvis de demokratiske kræfter opgiver ævred midt i den proces, skal der en meget sort fantasi til at forestille sig den kommende, nye orden i Europa.

Hvis ikke de europæiske samfund snart igen bliver samlet af politiske ledere, der opfatter det som deres største og vigtigste opgave på demokratiske vilkår at skabe folkelig opbakning bag det, de foretager sig, ender forvand-

lingen som et politisk, socialt og økologisk mareridt.

Det gælder naturligvis allermost for et lille overskueligt, stabilt og velaflagt demokrati som det danske.

Men det er længe siden, vores ansvarlige, folkevalgte politiske ledere har fundet det umagen værd for alvor at forsøge at overbevise os danskere om noget som helst vigtigt. Nu er jeg høflig nok til at se bort fra deres afmægtige selvmodsigelser og vildt flagrende papirtigre op til 2. juni, der netop viste, hvor meget ude af træning, de er. Det har allerede givet sig groteske udslag.

Vi skal helt tilbage til provisorietiden og Estrup for at finde en regering, der har siddet med så mange folketingsflertal imod sig som Schlüters. Og oven i det kommer virvaret af dommerundersøgelser. Regeringen sidder der ikke, fordi den har folketingets eller folkets tillid. Den sidder der, fordi næsten alle på Christiansborg har glemt, hvad parlamentarisme er for noget. Og så har de sat nogle stakkels, uskyldige dommere til at rode med problemet og med den almindelige dårlige samvittighed og lige så dårlige hukommelse.

Når de sagesløse jurister åbner munden, sker der noget helt forunderligt. Dommer Hornslet har åbnet den et par gange, men endnu ikke sagt noget. Derfor finder statsministeren tidspunktet belejligt til på det mest karske og salomoniske at understrege, at han ikke vil tolerere nogen form for misbrug af det, Hornslet vil sige, når han forhåbentligt igen åbner munden.

Fogh Rasmussens dommer åbnede munden og talte forleden. Han sagde at ministeren havde løjet lodret for folketinget for at beskytte sit ideologiske image som ramboagtig stor-sparer. Så måtte ministeren gå. Og minuttet efter var han mere populær og havde stærkere politisk opbakning både på Christiansborg og i dets lakajagtige presse end nogen dansk politiker har haft det meget længe.

Måske ville det alligevel være bedst, hvis dommer Hornslet holdt munden lukket for evigt. Hvis han beviser, at Schlüter havde en hel zoologisk have under sit gulvtæppe, vil statsministerens popularitet blandt politikerkolle-

ger og redaktører måske blomstre så meget, at han aldrig bliver til at skifte ud.

Parallellerne til provisorietiden for godt og vel hundrede år siden er næsten smerteligt tydelige. Dengang sagde Hørup under folketingets behandling af provisoriet: „Andre steder anser man domstolene for at være en trussel imod dem, der er kommet i et uregelmæssigt forhold til landets love. Men hos os bruger man næsten rigsretten som en trussel imod dem, der har hævdet loven“.

Det er åbenbart en af de holdbare specialiteter i det danske demokrati.

Dengang, for 100 år siden, blev Estrups udhuling af demokratiet og vakkelvorne politistat bekæmpet og besejret med fredelige, folkelige midler. I en langstrakt, politisk kulturkamp, først anført af den demokratiske bondebevægelse, og dernæst af den demokratiske arbejderbevægelse.

Eller for at sige det samme på en anden måde: En statsmagt, der ligegyldiggjorde og mishandlede demokratiet ved hjælp af uigennemtrængelige juristerier, lukkethed og almindelig magtarrogance blev besejret - med ÅND. Først med det grundtvigske folkeligheds ånd, og dernæst med det moderne gennembruds og den sociale solidaritets ånd.

Tillad mig på dette punkt en mindre, privat digression:

Jens-Peter har i mange år været min øverste, saglige autoritet, når det gjaldt alt, hvad der har med EF at gøre. Sådan er der mange af os, der har det, ved jeg. Men jeg ville lyve, hvis jeg sagde, at han - sådan i al almindelighed - har været min guru. Godtnok har jeg været hans allierede i de fleste af de lange og pinagtige faser, som udskilningen af Folkebevægelsen mod EF bestod af. Men jeg har ikke været enig med ham i samtlige mellemregninger, og der findes indtil flere mennesker, som jeg har regnet for mindst lige så kloge som han.

Men meget tyder på, at jeg har undervurderet ham. Han kan meget mere end sin Maastricht-traktat. Hans kortfattede program for, hvad vores venskab er dannet på - og hvad vores modstand mod Maastricht-traktaten og den herskende EF-filosofi bygger på - kan ikke formuleres bedre:

Åbenhed, Nærhed, Demokrati, der tilsammen danner akronymet ÅND.

Sådan er det nemlig. Så kort kan det siges. Det var sådan, de begyndte for godt 100 år siden. Og det er sådan, vi skal begynde nu. For folkestyrets skyld.

En af de filurlige kringler ved det er, at akronymet på engelsk og tysk er OND (Openness/Nearness/Democracy og Offenheit/Nähe/Demokratie). Men det ord betyder jo heldigvis ikke noget på engelsk og tysk. Og det, det betyder på dansk, har ikke noget med sagen at gøre.

Hvilket klart og tydeligt viser, hvad nærhed er. Hvis man prøver at løbe om hjørner med det princip, som Maastricht-traktaten gør det med sit forvrøvede subsidiaritetsbegreb, så ender man i meningsløshed. I aller-uheldigste fald bliver man OND.

Det er os voksne, danske kvinder og mænd - og kun os - der skal kæmpe med ånd for ÅND. Ikke nationalistisk, men åbent. Ikke elitært, men folkeligt og nært. For at det danske folkestyre kan gå nogenlunde intakt i arv til de næste slægtled.

Der er visse former for angstpræget, fordomsfuld eller markskrigerisk nationalisme, der står i vejen for ånden og folkestyret. De skal bekæmpes på linie med alt det andet, der står i vejen.

Et af de store held og problemer i Danmarkshistorien er jo, at vi fik vores folkestyre, næsten før vi havde bedt om det. Ingen ofrede liv og lemmer for at erobre det. Det var så let og selvfølgelig, at fristelsen til at tage det for givet og blive ligeglad eller åndløs og selvtilfreds lige fra begyndelsen var stor. Det er den desværre stadig.

Men i en tid, hvor både vores verdensdel og hele kloden undergår voldsomme forvandlinger, er det både udsigtsløst og ansvarsløst at prøve at isolere sig og „hygge sig i smug“, som vi har gjort i de tidligere kapitler af Europas historie.

Og det bør i længden ikke tåles af danskere med ære i livet, at nogle forstyrrede, højtråbende, mere eller mindre ariske minoriteter prøver at gøre vores fælles danskhed til synonym med paranoid privatisme, stupid selvovervurdering og mangel på gæstfrihed.

Det danske folkestyre skal naturligvis være europæisk, internationalt og globalt ansvarligt, og så gæstfrit og generøst, som vores rigdom tillader os at være det.

Men før det kan blive noget af alt det, må det være levende og dansk. Og dertil kræves ånd og vilje. Af samme slags som krævedes for 100 år siden.

Dengang - som nu - blev demokratiet udhulet af en snæver magthaverkreds, der brød sig pokker om, hvad folkeflertallet mente. Dengang var det reaktionære godsejere og militarister. Nu er det markeds-og-profit-hypnotiserede koncern-chefer, kommissærer, ministre og andre eurokrater. Forskellen er ikke så stor, som den ser ud ved første øjekast. Det hele er bare i en noget større skala nu.

Dengang - som nu - var der en enkelt, stor sag, som magtkliken skubbede foran sig som årsagen til, at de var nødt til at udhule demokratiet. Dengang var det Københavns befæstning. Nu er det EF-unionen. Igen det samme, bare i en større skala.

Dengang døbte folkviddet dem, der rejste ud i landet og agiterede for militarismen og befæstningen, de vandrende lirekasser og kanonkvinderne. Også i dag fylder de vandrende lirekasser godt i billedet. Men hverken dengang eller nu kan de overbevise ret mange danske demokrater.

Dengang blev de mødt med det nøgterne spørgsmål, som Hørup gav mæle i folketinget: Hvad kan det nytte?

Det spørgsmål skal også stilles i dag:

Hvad skal det nytte at stable et stort, indviklet og skrøbeligt magtapparat på bene i de tolv vesteuropæiske lande, så længe mindst halvdelen af vesteuropæerne er imod det, og de fleste af resten er ligeglade?

Hvad skal det nytte, at Vesteuropa rotter sig sammen og laver en hel ny militærpagt og møntunion, når den store udfordring ligger i at få hele Europa til at samarbejde fredeligt?

Hvad skal det nytte at sidde med ved bordet, når meningen med at sidde der er at udhule demokratiet og fornægte dets ånd?

Hvad skal det overhovedet nytte at give en lukket, autoritær, bureaukratisk magtstruktur et demokratisk blåt stempel?

Dengang blev Københavns befæstning jo bygget imod folkeflertallets vilje. Den blev bygget samtidig med, at demokratiet blev helt afskaffet. Men allerede inden den var færdig kunne alle se, at den ikke nyttede noget. Det tog seksten år at få folkestyret genoprettet.

Sådan må det ikke gå nu. Maastricht-traktatens EF-union og dens befæstning foregår i så stor skala, at den ikke kan laves om til uskyldige grønne områder, når den først står der. Det danske folkestyre og det europæiske demokrati, der skal ofres på dens alter, bliver meget svært og langsommeligt at genoprette. Det kan ikke gøres på seksten år.

Derfor er det nu, vi skal stå fast. På vores folkestyre og på dets ånd. Ikke fordi vi er imod europæisk samarbejde eller angst for fremmede. Men fordi den første betingelse for samarbejde og integration er, at det ikke udhuler eller svækker de demokratiske principper.

En af de store opmuntringer efter 2. juni var jo, at så mange meningsdannere og nyhedsmedier i Europa og resten af verden med det samme forstod, hvad det danske nej betød. Nemlig et ja til åbenhed, nærhed, demokrati, ånd. Der er mange ude i verden, der håber og venter, at vi nu står fast på vores folkestyre - og f.eks. ikke lader os spise af med et nationalt kompromis, hvis det viser sig at være et tomt cirkustelt.

Vi danskere har pludselig fået en vigtig, historisk rolle i demokratiets verdensdrama. Vi må opbyde alle vore kræfter for at spille den ordentligt. Som det så småt er fremgået, finder jeg det af den grund for tiden meget aktuelt at genlæse Viggo Hørup, den fremmeste repræsentant for den folkestyrets ånd, som for 100 år siden besejrede Estrupiatet.

Et par måneder efter sin „Hvad skal det nytte“-tale i folketinget holdt han en tale i Højby på Fyn. Hans sidste ord i den tale er helt nutidige, og jeg vil gøre dem til mine sidste ord. De skal være mit bud på, hvad JuniBevægelsen er født og holdt over dåben for at kæmpe for - og hvilken historisk kamp, den ligger i forlængelse af.

„Dersom vi fik friheden billigt i 1848“, sagde han. „Dersom der er noget efterkrav endnu på den regning, dersom det skal koste noget at

bevare, hvad vi har fået for godtkøb, så vil vi betale, hvad det skal koste...

Og vort samlingsord skal være folkets selvstyre. Det er intet kongeord. Det ord er bondefødt. Det er født i striden. Det er tungt af et helt folks retmæssige vrede. Men det skal blive et fredens ord for vort folk. Den dag kommer, da det skal blive en daglig nødvendighed for et ærekært folk, selvfølgelig som luften vi ånder og sproget, vi taler.

Ja, den dag skal komme, da det ord ligger over vort land, højt og varmt som lyset en sommerdag. Det er en livsnødvendighed for et lille folk som vort. Al vores fremtid hænger deri. Al vor ret til at være noget for os selv. Al vor velfærd og lykke.

Det er blevet denne slægts sag at erobre friheden for anden gang. Det skal blive denne slægts ære at sende friheden sikret i arv til vore sønner og døtre. Skam og skændsel over os, dersom vi slipper!

Venner! Nu er vi gået i gang for tredje gang. Og skam og skændsel over os dersom vi slipper!

THE GOSPEL OF JOHN - NO

The first of the four gospels was written by the apostle John, the son of Zebedee, who was one of the twelve apostles of Jesus. It is the only one of the four that is named after its author.

The Gospel of John is unique in many ways. It is the only one that begins with the famous "Logos" passage, which describes the Word as being with God and being God, and who became flesh and dwelt among us.

John's Gospel is also the only one that is written in a more philosophical and theological style than the other three. It focuses on the spiritual and eternal life that can be obtained through faith in Jesus Christ.

John's Gospel is also the only one that is written in a more personal and intimate style than the other three. It is written in a way that makes it feel like a personal conversation with Jesus Christ.

John's Gospel is also the only one that is written in a more poetic and dramatic style than the other three. It is written in a way that makes it feel like a story that is being told to us.

John's Gospel is also the only one that is written in a more historical and factual style than the other three. It is written in a way that makes it feel like a record of what actually happened.

TILGÆNGELIGHEDEN - NORDISK DEMOKRATI

I Norden har vi åbenhed og adgang til Apparatet. Lad os tro på de nordiske værdier - og os selv. Og lad os så samarbejde med Europa - hele Europa altså.

Af Eva Bendix

Klokken var 10 om formiddagen på Christiansborg, og de sad der allesammen i en stor rundkreds. Lyslevende.

Flemming Kofoed Svendsen, Mimi Jacobsen, Peter Sønderby, Niels Anker Kofoed, Gert Petersen, Henning Grove, Charlotte Anthonsen, Sten Gade, Bjørn Westh og alle de andre i Markedsudvalget.

Deres tilstand må betegnes som velvilligt lyttende.

Dem, de lyttede til, var os tre fra JuniBevægelsen: Jens-Peter Bonde, Kai Lemberg og mig.

Formanden, Ivar Nørgaard, sagde Velkommen og I har 19 minutter.

Den bedste forudsætning for at kunne er at skulle. Vores synspunkter om det såkaldt nationale kompromis **væltede** ud af munden på os. Mine to traktatkyndige fæller holdt fast i paragrafferne, og vi understregede, at selvfølgelig var der nogle muligheder i kompromis'et:

- Og en af demokratiets grundpiller er jo den folkelige debat, sagde jeg. Så I kan tro, jeg glæder mig til rigtigt at drøfte det oplæg grundigt igennem ved en serie gode debataftener. I Gimle ... i Ligaen for Fred og Frihed ... og hjemme i min vælgerforening, Socialdemokratiets 10. kreds på Østerbro...

Det lo de meget af hele rundkredsen rundt. For det var fredag, og mandag morgen skulle de til Edinburgh og forelægge hele oplægget for EF:

- Men hils nu hjemme i din 10. kreds og sig, at I kan debattere bagefter, sagde Bjørn Westh.

Så takkede Ivar Nørgaard os, og efter de korteste 19 minutter i mit liv stod vi igen udenfor døren. Glade og fornøjede, som børnene i Peters Jul, da julen endte.

Kun i Norden

Glade, ikke fordi vi fik Markedsudvalget til at holde fast i det danske Nej i Edinburgh. Målsætningen om, at vi alle skal være Uni-

onsborgere, er stadig den samme som i Maastricht-traktaten.

Men glade fordi vi bor i et land, hvor man kan få foretræde for et parlamentsudvalg og komme ind og sige sin mening, næsten fra gaden, fra en selvbestaltet græsrodsbevægelse som JuniBevægelsen jo er.

Tilgængeligheden.

Den findes ikke udenfor de nordiske lande.

Og åbenhed, nærhed og indsigt er en vigtig del af demokratiet.

Da Schlüter-regeringen endelig faldt var det fordi noget var blevet gennemskuet. Skandaler, småsnusket snyderi og urent trav findes ikke alene i finansverden, men også i regeringer verden over.

Men hos os kan en regering falde på det. Vort styre er nemlig for gennemsigtigt, befolkningens evne for at blande sig for udviklet og vort land for lille til, at den slags kan gå i længden.

Hurra.

Forsøgsrotter

Jeg tror på små enheder: små skoler, små hospitaler, små etagebygninger, små grønthandlere og små lande - kan det, de har i USA med 240 millioner indbyggere, være demokrati, når ikke engang 50 procent af vælgerne afgiver deres stemme?

Kan der være tilgængelighed i en EF-union med 340 millioner mennesker, der oven i købet taler mere end 50 forskellige sprog?

Jeg behersker et par af verdenssprogene. Men på de lange gange i Kafkacentret i Bruxelles taber jeg orienteringen og løber hvileløs rundt som en forsøgsrotte under glasplade.

Folkestyre kan ikke befordres derfra. Der er for utilgængeligt for andre end strømlinede tekno- og bureaukrater, Euro-men med utallige små villige og altid fjøelige sekretærer - kvindelige, hvad ellers? - i Chaneldragt, kære små hvide kraver, store ringbøger og nylagt hår. Hver dag.

Bland dig!

Tyskland er vel det land i verden, hvor ordet Demokrati oftest nævnes i den offentlige debat. Lige som „Die Zeit damals“ endevendes ordet Demokrati igen og igen. Æltes og belyses, dag efter dag, år efter år, hørte jeg i mine mange år i Bonn. Demokrati er at blande sig, at råbe op og aldrig tie. Demokrati er i Tyskland altings stræben, altings mål. Måske fordi det er så skrøbeligt? Og især så ungt?

Men tilgængeligheden, som vi kender den i Norden, er umulig i Tyskland.

Den farlige specialisering

Først en bestemt søndag i maj 1983 forstod jeg rigtigt, hvad demokrati er. I rådhuset i en forstad til Bonn, Beuel hedder den, blev sagens akter til Adolf Eichmanns afhøring i Israel 1960 gennemgået og oplæst:

- Jeg er en normal bureaukrat, der kun skulle sørge for transporterne og krydse lister af, havde Eichmann sagt. Jeg hadede faktisk at komme på tjenesterejser til Auschwitz og Dachau og Treblinka, for der lugtede altid så afskyeligt fra ovnene. Og de, der arbejdede der, så altid så ulykkelige ud...

- Engang skulle 40.000 jødiske børn under 16 år transporteres, fortsatte han, og det var jo mig, der stod for det store projekt med at få dem transporteret til Auschwitz. Men alting klappede. Hvad der skulle ske med børnene bagefter aner jeg ikke. Jeg har aldrig dræbt nogen jøde, kun transporterne sorterede under mig.

Eichmann koncentrerede sig om det, han var sat til. Det er farligt.

I et demokrati danner man sig et billede af helheden.

Det kan man ikke i en union med vidt forskellige folkeslag og 340 millioner mennesker.

Norden er anderledes

Demokrati er lettest i små lande, men ikke kun. El Salvador har 2 millioner indbyggere og ikke noget demokrati.

Hvorfor er netop Norden så nær ved at have demokrati?

Er det fordi vi siden middelalderen har siddet på hver sin tingsten og rakt hånden i vej-

ret og taget stilling? Tingsteder findes ikke udenfor Norden.

Har det at gøre med mentalitet og traditioner, at Norden er så anderledes?

Det er jo ikke bare det, at vi siger Tak for Mad. Eller kun giver et kindkys ad gangen. Eller at vi ikke, eller næsten ikke, giver drikkepenge, for det gør man ikke blandt frie jævnyrdige mennesker.

Det er også det, at vi her har haft tvungen skolegang for både piger og drenge siden 1814. Hos os i Norden kan alle læse og skrive.

Hedninge var vi i Norden længere end de andre, der tidligt underordnede sig den mægtige pave i Rom. Og stadig er vi selvstændige protestanter eller ateister.

Romerretten med dens diktater nåede aldrig herop, hvor jura ikke er et redskab for staten, men beskyttelse og hjælp for borgerne. Efter Romerretten kan man godt skrive under på et dokument og se stort på at overholde det. Når vi i Norden har skrevet under på noget, holder vi os til teksten. Sådan er tankegangen nu her, har Palle Lauring påvist.

Det bedste samfund

Af ovenstående kunne det se ud, som om jeg betragter vores nordiske lande som noget særligt.

Og sådan forholder det sig også.

Ikke noget andet sted i verden har jeg set samfund så demokratiske og retfærdige som de nordiske velfærdssamfund. Her har vi i et halvt århundrede søgt at efterleve Arnulf Øverlands ord om at:

**Du må ikke tåle så inderligt vel,
den uret som ikke rammer sig selv.**

Den vil vi ikke tåle. Jeg siger ikke, at de nordiske velfærdssamfund er perfekte. Kun at de har været bedre **for de mange** end noget samfund, jeg kender i den såkaldt civiliserede verden.

Skamstøtter

Da skamstøtterne i form af posedamer og tiggende børn, pinlige skattesnydere og racistter for alvor holdt deres indtog i firserne, begyndte vore velfærdssamfund at forfalde.

Men fundamentet har vi stadig. Det er mu-

ligt at bremse spekulanterne og dem, der har **Vækstrate** og **Fri Markedsøkonomi** som religion med **Du skal elske dine værdipapirer som dig selv** som første bud. Og erstatte det med **Hæderlig Moral** og **Ansvar** for Medmennesket.

Endnu kan velfærdssamfundet styrkes og reddes.

Lad os gøre det som gode demokrater i en suveræn stat.

Kun selvstændige mennesker, der ved hvem de selv er, har noget at give andre.

Det forholder sig ligesådan med lande.

Hvis vi regner Grønland, Færøerne og Åland med, er vi otte suveræne stater, der hører sammen i en naturlig union mellem ligeværdige selvstændige stater, der har det overskud, der skal til, for at betragte andre som ligeværdige.

Racister er usikre mennesker, der må have nogle at forfølge. Og stive sig af på. Den suveræne er over det punkt.

Når jeg ser på den grønne bænk ved søen i Fælledparken, hvor der med store bogstaver står malet **DRÆB FEJLFARVERNE**, ser jeg det som meget u-nordisk.

I Norden tror vi så meget på os selv, at de fleste af os ikke behøver at forfølge andre.

Norden er noget særligt. Jeg har hørt, at der skulle findes et lignende samarbejde mellem fire små arabiske stater, men ellers er Norden enestående i verden.

Og modstanden mod EF-unionen øger i hele Norden - naturligvis. Fru Brundtland og hr. Dinkelspiel (det hedder den svenske „Europa-minister“ virkelig!) er lige så lidt Norge og Sverige, som Uffe Ellemann og Jodle-Birge er Danmark.

Lad os styrke de nordiske værdier. Måske kunne vi nu, hvor den kolde krig er forbi, endda genoptage tanken om det nordiske forsvarssamarbejde, der blev afbrudt i 1948?

Bag toldmure

En nordisk region af otte suveræne stater er stærk og generøs nok til et ordentligt og åbent samarbejde og ligeværdigt internationalt samarbejde. Med hele Europa.

Jeg mener, hele Europa.

Ikke det „Europa“, som EF-elskerne henån-

der i samme tonefald som de siger „Fællesskabet“ (for at få det til at lyde lidt andelsbevægelses-agtigt?).

Det, citeret „Europa“, de taler om, er 12 rige vesteuropæiske stater, som har muret sig inde bag vældige toldbarrierer mod fattige U- og Østlande. Polen, Tjekkoslaviet og Ungarn henter 50% af deres import fra EF. Men EF køber kun een procent af sin import hos dem.

Hvordan kan nogen dog godtage det?

De ulydige drenge

På bindet af min barndoms geografibog har jeg - med skråskrift og tryk på nedstreg - skrevet, **at jeg bor på Østerbro, i København, Danmark, Norden, Europa, Verden, Rummet.**

Det gør jeg stadig. Og Norden kommer før Europa.

Jeg følte at Danmark udvidede sig, udbrød HC Andersen, da han første gang kom til Sverige i 1837. Norden er en udvidelse. Norden er at have ét land, plus syv til - med samme værdinormer som vore i form af ligestilling mellem kønnene, ligeværd, suverænitet og tilgængelighed.

Under anden verdenskrig tordnede i Danmark ministre, folketing, organisationer og presse mod modstandsfolk og sabotører. 120 af disse blev efter krigen begravet i de smukke grave i Mindeparken i Ryvangen. De Ulydige Drenges Grave. Det var De Ulydige Drenge, der var med til at redde Danmark.

Vore egne værdier

I skrivende stund er de samme ved at køre i stilling, som inden 2. juni ville have os til at stemme ja til unionen. Det var regering, folketing, organisationer, presse - foruden smilende skuespillerinder i helsidesannoncer. Ja, selv Anker Jørgensen anbefalede os, ikke at gå over til Prince, men til at stemme Ja.

Hvorpå de fleste stemte Nej.

Hvorfor?

En samfundsforsker, Karen Siune fra Institut for Statskundskab ved Århus Universitet, har skrevet en bog om det Nej.

Hun siger til LO-Bladet, at man ikke kan manipulere med danskerne. Danskerne er de

bedst uddannede og de mest EF-kritiske i hele EF.

- Derfor nytter hverken smarte kampagner eller store annoncer her. Det er farligt at undervurdere danskerne, og vi ønsker ikke at udvide EF's kompetence. Vi er altså bange for at afgive vor suverænitet, siger hun og tilføjer:

Danskerne stemte ikke nej i protest mod politikerne, men fordi vi fulgte vore egne værdier.

- Vi har, siger Klaus Rifbjerg i sin nyeste bog, Karakterbogen, i hovedet en jævn og ligetil aksept og forståelse af egne værdier. Vi kan godt selv. Vi kan tillade os at sige: **Hertil og ikke længere...** og vi er i besiddelse af så meget underfundighed, at vi ikke er til fals for blæret propaganda hele tiden, mener Klaus Rifbjerg.

Kløften til vælgerne

Disse „vore egne værdier“ er - også - vort demokrati og vor suverænitet. Så dyrt tænker vi ikke til dagligt, men vi ved godt, at med os kan man komme hertil og ikke længere, for for os er **Apparatet** langt mere tilgængeligt end i andre lande udenfor Norden.

Vi kan endda få adgang til et markedsudvalg.

Den 2. juni stemte 56,5 procent af socialdemokraterne Nej til EF-unionen. Kun 26,6 procent stemte ja.

- Men når de ikke kan lære af den lussing de fik sidste gang, så bliver vi nødt til at give dem et spark over skinnebenet til næste folkeafstemningen, råbte en af dem fra min 10. kreds i formiddag ind over vores havehæk.

Han havde nemlig også kunne læse sig til, at målet i Edinburgh-traktaten er nøjagtig det samme som det fra Maastricht: at gøre os til unionsborgere med høje mure til alle de fattige (skrækkelige?) lande udendør.

Skinnebenet, gentog han og trak videre med sin hund.

KORT OM FORFATTERNE

Aase Bak-Nielsen

er tidl. bibliekar og medlem af JuniBevægelsens landsledelse

Eva Bendix

er journalist og medlem af Socialdemokratiet

Uffe Geertsen

er informationschef i Mellemfolkeligt Samvirke

Kai Lemberg

er økonom, professor ved Roskilde Universitetscenter og tidl. generalplanchef i København

Ebbe Kløvedal Reich

er forfatter



SELVSTYRE OG FOLKESTYRE

Det danske folkestyre er ikke en hel speciel og uforlignelig form for demokrati. Faktisk er folkestyret i dyb krise. Så dyb, at man virkelig skal holde af det for at gide forsvare det, for det har lange udsigter med at få det levende og sundt igen, skriver en, hvis kærlighed til folkestyret ingen kan være i tvivl om - Ebbe Kløvedal Reich - i dette fjerde hæfte i JuniBevægelsens Åbne Hvidbogsserie.

Temaerne i dette nummer er selvstyre og folkestyre. Kai Lemberg vurderer hvorfor det kan være i orden at afgive selvstyre i internationalt samarbejde, men hvorfor det ikke er det, når det drejer sig om EF-Unionen.

Åse Bak-Nielsen og Uffe Geertsen beskriver hvad demokrati er og hvorfor det er så svært at demokratisere EF.

Eva Bendix beskriver sit møde med Folketingets Markedsudvalg. Hun er glad for at bo i et land, hvor man kan få foretræde for et parlamentsudvalg og komme ind og sige sin mening, næsten fra gaden, fra en selvbestaltet græsrodsbevægelse som JuniBevægelsen.

Tilgængeligheden er det afgørende. Den findes ikke uden for de nordiske lande, skriver hun.

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk